15 ՅՈՒՆԻՍ 2000 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 110 (2078)

Ազգ
Azg armenian daily

Միջադեպ հայ-վրացական սահմանում

ԹԲԻԼԻՍԻ, 14 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Հունիսի 12-13-ին վրաց-հայկական սահմանում տեղի ունեցած միջադեպի հետեւանքով զբաղվում է Վրաստանի Ազգային անվտանգության խորհրդի հատուկ հանձնաժողովը։ Ինչպես «Փրայմ նյուսին» հաղորդել են Վրաստանի պետսահմանի պահպանության դեպարտամենտի մամլո ծառայությունում, հունիսի 12-ին Հայաստանից Վրաստան ճանապարհվող Ախալքալաքի բնակիչների խմբի եւ Նինոծմինդա շրջկենտրոնին մոտակա անասնաբուժական վերահսկողության սահմանապահ կետի աշխատակիցների միջեւ վեճ է առաջացել, որի ընթացքում հսկիչ անցակետի աշխատակիցներից մեկը հարվածել է 70-ամյա հայուհուն։ Վեճը վերաճել է սահմանապահ կետի աշխատակիցների եւ տեղի հայ բնակչության միջեւ կռվի։ Բանն այնտեղ է հասել, որ տեղի բնակչությունը հրդեհել է սահմանապահ կետի շենքը։

Երեկ հայ բնակչությունը հավաքվել էր Ախալքալաքի շրջանի վարչակազմի շենքի մոտ՝ պահանջելով կրճատել բազմաթիվ այն ծառայությունների թիվը, որոնք գործում են Վրաստանի եւ Հայաստանի սահմանում։ Նույն օրը երեկոյան հայազգի մարդկանց մի խումբ բեռնատարով ճեղքել անցել է ուղեփակոցը Նինոծմինդայի սահմանային հսկիչ անցակետում։ Վրաստանի սահմանապահ գերատեսչության մամլո ծառայության հաղորդմամբ, այժմ այդ շրջանում մոբիլիզացված են բոլոր ծառայությունները, սակայն ոչ մի արտակարգ միջոց նրանք չեն ձեռնարկում։

ԱԺ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

1992-99 թթ. պետբյուջեից միայն էներգետիկ համակարգը չարաշահել է շուրջ 200 մլն դոլար

ԱԺ հանձնաժողովի հաշվետվությունը ընդունվեց

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

«Մեր ուսումնասիրությունները վկայում են, որ ժողովրդի, սեփական երկրի դեմ կատարած յուրաքանչյուր հանցագործություն, հակաօրինական արարք, չարաշահում եւ յուրացում վաղեմության ժամկետ չունի։ Պատասխան պետք է տրվի պատմության եւ հասարակության առաջ։ Եթե կարողանանք դասեր քաղել այս ամենից, ուրեմն մենք ապագա կունենանք, ու մեզ զարգացում է սպասում։ Հակառակ դեպքում մենք կդատապարտվենք նոր 92-95 թթ.-ի, իսկ դա անհանդուրժելի է»։ Էներգակիրների ներկրման, արտադրված էներգիայի ծավալների օգտագործման արդյունավետությունն ուսումնասիրող ԱԺ ժամանակավոր հանձնաժողովի հաշվետվությունն ավարտվում է այս եզրահանգմամբ։ ՀՅԴ խմբակցության ղեկավար Դավիթ Լոքյանի ղեկավարած հանձնաժողովը, որի կազմում են խորհրդարանական բոլոր խմբակցությունների եւ «Կայունություն» խմբի անդամները, երեկ հրապարակեց իր հետաքննության արդյունքները, որոնք տպավորիչ են եւ ի դերեւ են հանում քաղաքական ռոմանտիզմի վերջին ծվենները։ Երկար տարիներ ընդդիմադիր քաղաքական գործիչների ամբաստանությունները էներգետիկ ոլորտում տեղի ունեցած եւ ունեցող չարաշահումների մասին ստացան իրենց փաստաթղթային հիմնավորումը։ Եվս մեկ անգամ ամրագրվեցին այդ տարիների «հերոսների» անունները։ Անցյալի բացահայտումը բարդ խնդիր է, քանզի օրինազանցները ոչնչացնում են հետքերը, փաստաթղթերը։ «Անցած-գնացած տարիներին շատ կազմակերպություններ չակերտների մեջ ասված կարգի են բերել շատ փաստաթղթեր եւ այդ է պատճառը, որ տարբեր նախարարություններից եւ գերատեսչություններից ստացված փաստաթղթերը լուրջ հակասություններ ունեն։ Դա վերաբերում է ՀՀ կառավարության օպերատիվ շտաբին, «Հայնավթամթերք» ՊՁ-ին, «Հայգազարդին», Երեւանի ՋԷԿ-ին, «Մարմարիկ» ՊՁ-ին, «Հայէներգոյին», «Այրում» երկաթուղային կայարանին, «Արմկոնտակտին»։ ՀՀ ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանի կողմից հանձնաժողովին չտրամադրվեցին 92-95 թթ. ՀՀ կառավարության օպերատիվ շտաբի գործունեությանն առնչվող փաստաթղթեր։ Հանձնաժողովի համոզմամբ՝ մեր հայտնաբերածը կատարվածի, ճիշտ է, ընդգրկուն, բայց ընդամենը մի մասն է միայն», մանրամասնում է 99 թ. սեպտեմբերի 28-ին վարչապետ Վազգեն Սարգսյանի համաձայնությամբ ստեղծված ԱԺ հանձնաժողովը։

Տես ➧ էջ 2

ԱՌԱՋԻԿԱ

Քոչարյանը հունիսի 30-ին կհանդիպի Շիրակի հետ

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Հունիսի 14-ին ԱՄՆ Պետդեպարտամենտի տարածած հայտարարության համաձայն, հունիսի 26-ին ԱՄՆ փոխնախագահ Ալբերտ Գորը կհանդիպի ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ։ Նա նաեւ կկազմակերպի նախաճաշ Հայաստանի նախագահի պատվին։

Ինչ վերաբերում է հունիսի 27-ին Վաշինգտոնում կայանալիք Ռոբերտ Քոչարյան-Բիլ Քլինթոն հանդիպմանը, ապա, ըստ վերոհիշյալ հայտարարության, երկու նախագահները քննարկելու են տարածաշրջանային հարցեր, ներառյալ ԱՄՆ-ի աջակցությունը Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության խաղաղ կարգավորման գործընթացին, Կովկասի երկրների միջեւ տնտեսական կապերի վերականգնումը։ Կքննարկվեն նաեւ Հայաստանի ջանքերը ժողովրդավարության ամրապնդման, օրենքի գերիշխանության եւ շուկայական տնտեսության կառուցման ուղղությամբ։

Ինչպես հաղորդում է ՀՀ նախագահի մամլո գրասենյակը, Ռոբերտ Քոչարյանը ԱՄՆ-ից վերադառնալիս, հունիսի 30-ին Փարիզում կհանդիպի Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակի հետ։

ՕՊԵԿ-ը մեծացնելու է նավթի արդյունահանումը

ԲԱՔՈՒ, 14 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ ՕՊԵԿ անդամ երկրները հունիսի 21-ի նիստում կհամաձայնեն մեծացնել արդյունահանումը, սակայն ավելացման չափը դեռ որոշված չէ։ Այս մասին հաղորդել է Bloomberg գործակալությունը՝ վկայաբերելով Սաուդյան Արաբիայի պատվիրակության մոտ մի աղբյուր։ ՕՊԵԿ-ը, ըստ աղբյուրի, ձեռնարկելով այդ քայլը, կցանկանար բարելավել վառելիքի առաջարկի եւ պահանջարկի հավասարակշռությունը համաշխարհային շուկայում եւ փոքր-ինչ նվազեցնել գները։ ՕՊԵԿ-ի անհանգստությունը պայմանավորված է նրանով, որ նավթի գինը վերջին ժամանակներս գերազանցել է ՕՊԵԿ սահմանած գնային միջանցքի վերին սահմանը՝ մեկ բարելը 28 դոլար։

Մինչդեռ, չնայած ՕՊԵԿ երկրների կողմից նավթի արդյունահանման ապագա մեծացման վերաբերյալ հաղորդումներին, նրա գինը երեկ հասել է մեկ բարելը 30,2 դոլարի։ Մարտին ՕՊԵԿ-ը հայտարարել էր, որ մեծացնելու է նավթի արդյունահանումը օրական 500 հազ. բարել (մոտավորապես 2%), եթե նրա գինը 28 դոլարից բարձր լինի 20 օր շարունակ։ Շուկայի որոշ մասնակիցներ արդեն երկյուղ են հայտնել, որ այժմ ՕՊԵԿ երկրների կողմից քննարկվող արդյունահանման ավելացումը կարող է անբավարար թվալ։

Մուֆթի Ահմադ Կադիրովի գլխավոր խնդիրն է դադարեցնել ռազմական գործողությունները

ՄՈՍԿՎԱ, 14 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Չեչնիայի վարչակազմի ղեկավար Ահմադ Կադիրովը «Վրեմյա նովոստեյ» թերթին տված հարցազրույցում ասել է, որ իր գլխավոր խնդիրն է «դադարեցնել ռազմական գործողությունները Չեչնիայի տարածքում»։ Եթե Մասխադովը եւ Բասաեւը, ասել է մուֆթին, «իրենք շփումներ փնտրեն ինձ հետ, ես չեմ հրաժարվի»։ Նա հայտնել է, որ Մոսկվայում իր հետ կապվել է հայտնի դաշտային հրամանատարներից մեկը, բայց հանդիպումը դեռ չի կայացել։

«Մեծամասնությունը կըմբռնի իմ գործողությունները, ասել է Ա. Կադիրովը։ Իսկ նրանք, ում ետդարձի ճանապարհ չկա, հանցագործներ են, որոնց ձեռքերին արյուն է։ Նրանց հետ, ովքեր ստրկավաճառությամբ են զբաղվում եւ պատանդների առեւանգմամբ, ընդհանուր լեզու չի լինի ոչ ինձ հետ, ոչ ուրիշների։ Իսկ նրանք, ովքեր հնարավորություն ունեն վերադառնալու, կանեն դա»։

Կադիրովն ասել է, որ երկուշաբթի խոսել է ՌԴ պաշտպանության նախարարի, գլխավոր շտաբի պետի, ՆԳ նախարարի հետ, որոնք խոստացել են իրենց լիակատար աջակցությունը։ «Առանց նրանց ես չեմ կարողանա ավարտել այն, ինչ սկսված է՝ կայունացումը Չեչնիայում», նշել է նա։

Հրեական կոնգրեսը Գուսինսկու կալանքը համարում է ճնշումների նախանշան

ՄՈՍԿՎԱ, 14 ՀՈՒՆԻՍ, ՄՆԱՐՔ։ Համաշխարհային հրեական կոնգրեսը (ՀՀԿ) անհանգստություն է հայտնել «Մեդիա-Մոստ» անկախ հոլդինգի ղեկավար Վլադիմիր Գուսինսկու կալանքի առնչությամբ, ինչը գնահատվում է որպես Ռուսաստանի կողմից խորհրդային ժամանակաշրջանի ճնշումներին վերադառնալու նշան։

Կոնգրեսի գործադիր տնօրեն Ալան Սթեյնբերգի հայտարարության համաձայն, ամերիկյան հրեաների առաջնորդները մտադիր են պաշտոնական բողոք հայտնել այդ փաստի առնչությամբ։ Համաշխարհային հրեական կոնգրեսի համար Վ. Գուսինսկին ոչ միայն մի շարք հզոր ԶԼՄ-ների տեր է, այլեւ ՀՀԿ-ի ռուսական բաժնի ղեկավարը։ Դրա համար նրա կալանքն այստեղ դիտում են նաեւ որպես Ռուսաստանում հրեական համայնքի շահերի ոտնահարում, հաղորդում է ABC News-ը։

Մյուս կողմից, այցով Մադրիդում գտնվող Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինը, մեկնաբանելով Վլադիմիր Գուսինսկու կալանքը, հայտարարել է. «Ինձ համար դա անակնկալ է։ Հուսով եմ, որ գլխավոր դատախազությունը հիմք ունի դրա համար»։ «Ես ոչինչ այդ մասին չգիտեմ, գլխավոր դատախազությունը որոշում է ընդունում ինքնուրույն», ընդգծել է Պուտինը։

Կորեաների ղեկավարները համաձայնության են գալիս

ՓԵՆՅԱՆ, 14 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Հարավային եւ Հյուսիսային Կորեաների ղեկավարները համաձայնության են հասել Կորեական թերակղզում լարվածության թուլացման եւ ազգականների միջեւ շփումների վերաբերյալ։ Համապատասխան փաստաթուղթ կստորագրվի շուտով։ ԿԺԴՀ ժողովրդական բարձրագույն ժողովի նախագահության նախագահ Կիմ Են Նամը եւ Հարավային Կորեայի նախագահ Կիմ Դե Ջունգը բանակցությունների երկրորդ օրը անց են կացրել Փենյանում։ Բանակցությունները խոստանում են շրջադարձային դառնալ երկկողմ հարաբերություններում՝ կեսդարյա առճակատումից հետո։ Ճիշտ է, ըստ Հարավի ներկայացուցիչների, ներկայիս հանդիպումները սոսկ առաջին քայլն են այդ երկար ճանապարհին։

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 27

Մեկ անձի ցուցմունքով կալանավորում են, նույն անձի ցուցմունքով՝ ազատում

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Հանրապետության նախագահին ու ՀՀ գլխավոր դատախազին ուղղված Նաիրի Հունանյանի վերջին դիմումից հետո շրջադարձային փուլ սկսվեց հոկտեմբերի 27-ի գործի նախաքննության ընթացքում։ Մեղադրյալներ Հարություն Հարությունյանին, ԱԺ պատգամավոր Մուշեղ Մովսիսյանին, Նաիրի Բադալյանին կալանքից ազատելը, ինչպես նաեւ ՀՀ նախագահի խորհրդական Ալեքսան Հարությունյանի մասով քրեական գործի կարճումը երկակի մեկնաբանությունների տեղիք են տվել։ Մասնավորապես, տագնապ առաջացնելով խորհրդարանում զոհվածների կանանց ու մայրերի մոտ, որոնք հիշյալ մեղադրյալների խափանման միջոցը փոխելը նախաքննության ձախողում են համարում։

Մինչդեռ, մեղադրյալների փաստաբանները շարունակում են պնդել, որ իրենց պաշտպանյալներն անմեղ են, կալանավորվել էին առանց հիմնավորումների եւ անկասկած պետք է ազատ արձակվեին։ Փաստաբաններից երկուսից փորձեցինք պարզել՝ պատրաստվո՞ւմ են նրանց մեղադրանքը կարճելու միջնորդություններ ներկայացնել։ Մեղադրյալ Հարություն Հարությունյանի պաշտպան Ռուբեն Ռեստունին մեզ հետ ունեցած զրույցում տեղեկացրեց, որ չի պատրաստում միջնորդություն ներկայացնել, ենթադրելով, որ քննչական խումբը Ալեքսան Հարությունյանի նախադեպը կրկնելով կկարճի նաեւ իր պաշտպանյալի մեղադրանքը։ Հակառակ դեպքում անտրամաբանական է դառնում նման ծանրագույն հոդվածներով մեղադրվող անձանց խափանման միջոցը փոխելը։ Պրն Ռեստունին ավելացրեց, որ քննչական խմբի կողմից նախաձեռնություն չցուցաբերելու դեպքում պատրաստ է միջնորդություն ներկայացնել։

Տես ➧ էջ 3

ԱԺ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

1992-99 թթ. պետբյուջեից միայն էներգետիկ համակարգը չարաշահել է շուրջ 200 մլն դոլար

Սկիզբը էջ 1

Դավիթ Լոքյանի, ապա հանձնաժողովի անդամներ Ալեքսան Կարապետյանի, Արշակ Սադոյանի, Գագիկ Մելիքյանի եւ Մանուկ Գասպարյանի ելույթներում մանրամասնվեցին յուրացումների եւ զեղծարարությունների՝ 200 մլն դոլար արժեցող համայնապատկերի առանձին դրվագները: **«Ազգը»** ոլորտ առ ոլորտ կանդրադառնա այս փաստերին: Այսօր ներկայացնենք ամենաէականը. «92-95 թթ. չի արտադրվել այնքան հոսանք, որքան ներկայացվել է պաշտոնապես: Այլ խոսքով՝ չարտադրվածը լրացվել է հավելագրումներով եւ բազմաթիվ այլ խախտումներով: Չեն գործել կառավարման հստակ մեխանիզմներ, բացակայել է ամենաթողությունը: Ընդունված են եղել բացահայտ սխալ որոշումներ ՀՀ կառավարության կողմից: Անգամ իրական արտադրած հոսանքը չի բաշխվել հստակ եւ համամասնորեն»: Պատգամավորներին նախկին եւ ներկա պաշտոնյաները փորձել են համոզել, թե 3,5 «երկարածիգ, մղձավանջային տարիներին» բնակիչը ծախսում էր երկու ժամվա ընթացքում նույնքան, որքան կծախսեր 24 ժամվա ընթացքում. «Սա զուրկ է տեխնիկական հիմնավորումից եւ սովորական տրամաբանությունից, ու չի կարող ընդունվել որպես պատճառաբանություն»:

Այսօր փաստացի կարելի է վերականգնել 20 մլն դոլար

Դավիթ Լոքյանը **«Ազգին»** այսպիսի հուսադրող գնահատական ներկայացրեց: Իսկ հիմնական եզրահանգումները եւ առաջարկությունները հետեւյալն են. 1) 92-95 թթ. Հայաստան չներկրված մազութի քանակը 305 հազար տոննա է՝ շուրջ 25 մլն ԱՄՆ դոլար, 2) 93-94 թթ. Հայաստան ներկրված 224 հազար տոննա հում նավթի արժեքը չպետք է գերազանցի 11 մլն դոլարը, սակայն ձեւակերպվել է 28,8 մլն: Վճարումը ՌԴ-ին պետք է կատարվեր ապրանքի տեսքով՝ արտարժույթի փոխարեն: Այսինքն՝ ՌԴ-ին մեր ունեցած պետական պարտքը պետք է նվազի 11,8 մլն դոլարով եւ մարվի ապրանքներով: 3) «Մեռած» մազութի գործարքում պետությանը հասցվել է 240 հազ. դոլարի վնաս, ոսկու խտանյութի փոխանակման ժամանակ՝ 400 հազ. դոլար, Հրազդանի ՊՇԷԿ-5 մի փաստաթղթով մուտք արված մազութը՝ 1 մլն 324 հազ. դոլարի վնաս: Գումարային արժեքով վնասը 30 մլն դոլար է: 4) Գազի ներկրման հետ կապված եւ հաշվով պահպանված փաստաթղթերը վկայում են, որ միայն «Հայգազարդ» ձեռնարկությունում ստացված եւ բաց թողնված գազի ծավալների անթույլատրելի տարբերությունը 80 մլն խմ է՝ 9,6 մլն դոլար արժեքով: 5) «Դվին» կոնցեռնը եւ նրա դուստր ձեռնարկությունները բյուջեին տույժտուգանքներով պարտք են 4 մլն դոլար եւ պետք է վերադարձվեն պետբյուջե: Վրաստանի «Ազոտ» գործարանին «Դվինի» տրամադրած գազի 6,2 մլն դոլարի պարտքը պետք է վերադարձվի ՀՀ բյուջե, եւ ոչ թե «Դվին» կոնցեռնին: 6) Հրազդանի ՊՇԷԿ-5-ի 60 մլն դոլար վարկային ծրագրից փոշիացվել է, չարաշահվել 12 մլն դոլար, ուստի պետք է բանակցել Եվրաբանկի հետ՝ առաջարկելով չարաբաստիկ այս ծրագրի վարկային տոկոսադրույքները նվազեցնել եւ երկարաձգել վճարման ժամկետը: 7) Վերանայել ՀՀ եւ Թուրքմենիայի կառավարությունների միջեւ 96 թ. մարտի 19-ի 34 մլն 23 հազար դոլարի միջկառավարական համաձայնագիրը՝ վճարումների արտարժութային ձեւը փոխարինելով ապրանքայինով, ի հետեւանս, Հայաստանը կշահի շուրջ 7 մլն դոլար: 8) Էներգետիկայի նախարարությունում առկա կանոնադիր կապիտալի մասով 98-99 թթ. ստացված գազի արժեքը՝ 84 մլն դոլար անմիջապես ձեւակերպել որպես բյուջետային վարկ եւ բաշխիչ ցանցերի սեփականաշնորհման ժամանակ հաշվի առնել որպես պետական պարտք: Նույն գազի մասով «Հայգազարդ» պետական կոնցեռնում չձեւակերպված 14,4 մլն դոլար ԱԱՀ գումարը ձեւակերպել եւ անհապաղ սկսել վճարումները բյուջեին: 9) Կանոնադիր կապիտալով ստացվող գազի արժեքը իջեցնել 17 դոլարով: 10) Առաջարկել ՀՀ կառավարությանը եւ էներգետիկ հանձնաժողովին վերանայել գազի եւ էլեկտրաէներգիայի սակագները, որտեղ հաշվառված է կրկնակի ԱԱՀ:

ԱԺ ժամանակավոր հանձնաժողովը առաջարկում է իր հաշվետվությունը դրանից բխող առաջարկություններով հանդերձ ուղարկել ՀՀ կառավարությանը, գլխավոր դատախազությանը՝ քննարկման եւ հետագա ընթացք տալու համար: Ավելի ուշ, արդեն արտահերթ նիստում պատգամավորները առաջարկեցին փաստաթուղթը ուղարկել նաեւ հանրապետության նախագահին:

Քանզի բոլորին հետաքրքրում է, թե ովքեր են եղել չարաշահումների հեղինակները՝ հիշատակենք հաշվետվության մեջ առկա անունները՝ պետնախարար Սեդրակ Թաշչյան, վարչապետ Հրանտ Բագրատյան, օպերատիվ շտաբի պետի տեղակալ, ապա էներգետիկայի նախարար Գագիկ Մարտիրոսյան, նախարարներ Միրոն Շիշմանյան, Վահան Մելքոնյան, Լեւոն Բարխուդարյան, «Հայէներգո» ՊՁ-ի տնօրեն Մելս Հակոբյան, «Մարմարիկի» տնօրեն Էդ. Գրիգորյան, «Դվին» կոնցեռնի տնօրեն Ռաֆիկ Սարգսյան, «Թուրբոէյդ»՝ Ա. Սարգսյան, Երեւանի ՋԷԿ-ի տնօրեն Հ. Հովհաննիսյան, «Պրոմէներգո»՝ Թելման Տեր-Պետրոսյան, «Հայգազարդ»՝ Ռոլանդ Ադոնց, Հրազդանի ՊՇԷԿ-ի տնօրեն Հ. Արաբյան, մեկ դրվագով երեւան է գալիս նաեւ Երվանդ Զախարյանի անունը, բազմիցս հիշատակվում է «Հայնավթամթերքը»՝ Վահագն Գրիգորյանը, Հրազդանի ՋԷԿ-ի տնօրեններ Մ. Մարտիրոսյան, Ց. Հովհաննիսյան:

Այս մարդկանցից յուրաքանչյուրի մասնակցությունը եւ կատարած գործարքների հանցավորության աստիճանը պետք է որոշի դատախազությունը: Էներգետիկայի նախարար Կարեն Գալուստյանը **«Ազգին»** հայտնեց, որ այս բոլոր փաստերը պետք է դրվագ առ դրվագ քննարկվեն:

Պետաիրավական հանձնաժողովի նախագահ Վիկտոր Դալլաքյանն առաջարկեց խորհրդարանին ընդունել որոշման նախագիծ, ուր ԱԺ-ն կորոշի. ա) հաշվետվությունը ընդունել ի գիտություն, բ) ի գիտություն ընդունելուց հետո փաստաթուղթը ուղարկել հանրապետության նախագահին, գլխավոր դատախազին, գ) 2000 թ. նոյեմբերի 1-ին հրավիրել ԱԺ նիստ, ուր կլսվի կառավարության ու դատախազի հաշվետվությունը բացահայտված փաստերի քննության վերաբերյալ: Այս փաստաթուղթը թույլ կտա խորհրդարանում չկրկնել նախորդ սխալները՝ «ձայն բարբառո հանապատի» թողնելով կատարված բացահայտումները, իսկ հարցերի հարցը մնում է հետեւյալը՝ հիշյալ անձանցից գանձել չարաշահված գումարները, եւ «թողնե՞լ ազատ շունչ քաշե՞ն, մա՞ն գա՞ն», թե՞ պատասխանատվության ենթարկել: Արշակ Սադոյանը, որ նախաձեռնողն է հանրապետական դատախազությունում հարուցված էներգետիկ համակարգի առաջին լուրջ քրեական գործի, համոզված է, որ պատասխանատվության կանչելն անխուսափելի է: Փաստենք, որ Արշակ Սադոյանի հարուցած գործի նախաքննության ընթացքում պետությանը վերադարձվել է 1 մլն դոլարից ավելի գումար. կաթիլը քար է ծակում:

«Հայաստանը չափից ավելի է ծախսում...»

ԱՄՀ-ը վարկերի դիմաց նոր պահանջներ է ներկայացնում Հայաստանին

Միջազգային արժութային հիմնադրամի Հայաստանին տրամադրվող կրեդիտ վարկերը սառեցվել են 99 թ., վերջերս ԱՄՀ-ի Վաշինգտոնի գրասենյակում հայաստանցի լրագրողների խմբի հետ ունեցած հանդիպման ժամանակ հայտնեց հիմնադրամի ներքին փոխհարաբերությունների ղեկավար Քաթլին Ուայթը: Նոր վարկեր ստանալու համար Հայաստանը պետք է ծրագրեր ներկայացնի ԱՄՀ-ի 24 հոգանոց տնօրենների խորհրդին: Քաթլին Ուայթը տեղեկացրեց, որ նոր ծրագրի մշակումը երկխոսությունների փուլում է, եւ հուսով է, որ Հայաստանում նոր ծրագիր կներդրվի: «Վարկերը հնարավորություն են տալիս տնտեսական ծրագրեր իրականացնել վարկառու երկրներում, որը կուղղորդվի գործազրկության նվազեցմանը եւ առեւտրական կապերի հաստատմանը», ավելացրեց ԱՄՀ-ի աշխատակիցը:

Այնուամենայնիվ, ծրագիր ներկայացնելը դեռեւս վարկեր ստանալու նախապայման չէ: «Եթե երկրի քաղաքական վիճակը կայուն չէ, օգնություն չի ստանում, որովհետեւ վարկերը վերադարձնելու հնարավորություն չունի: Հայաստանը չափից ավելի է ծախսում, քան մտնում է երկիր, մինչդեռ ԱՄՀ-ը գումար է տրամադրում երկրին, որպեսզի տնտեսական բարեփոխումները ցավոտ չանցնեն», հայտնեց տիկին Ուայթը:

Նրա կարծիքով, Հայաստանը շտապողականություն ցուցաբերեց 92 թ.՝ անդամակցելով ԱՄՀ-ին, սակայն այս անգամ հիմնադրամը չի շտապում հաստատել աղքատության վերացմանը նպատակաուղղված Հայաստանի վարկային ծրագիրը: Նոր վարկերի տրամադրումը ԱՄՀ-ը պայմանավորում է որոշակի պահանջների բավարարումով, եւ **«Ազգի»** այն հարցին, թե որո՞նք են Հայաստանին ներկայացվող պահանջները, Քաթլին Ուայթը թվարկեց՝ դրամի կայունացում, հարկային օրենքների ընդունում, սեփականաշնորհման ընթացքի վերսկսում, մասնավորապես էներգետիկ 4 բաշխիչ ցանցերի սեփականաշնորհում, իրավական համակարգի կայունացում, արտահանումների խթանում եւ ներդրումների ապահովում իրավական օրենքներով...

ԱՄՀ-ի ներքին փոխհարաբերությունների ղեկավարը հիշեցրեց, որ երկրներն իրենք են ԱՄՀ-ից վարկեր պահանջում տնտեսությունը ճգնաժամից դուրս բերելու համար. «Հայաստանի ծրագիրը մշակվել ու ներկայացվել է իր իսկ ցանկությամբ, եւ եթե նրանք շահախնդրություն չցուցաբերեն՝ արդյունքի չեն հասնի: Այդ ծրագիրը պահանջում է երկրի ղեկավարության եւ քաղաքական կառույցների համատեղ աշխատանք»:

Քանի որ հունիսի 27-ին սպասվում է ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի այցը Վաշինգտոն, որի ժամանակ հանդիպումներ է ունենալու Համաշխարհային բանկի եւ ԱՄՀ-ի ղեկավարության հետ, կարող ենք հաստատապես ասել, որ Հայաստանն անհրաժեշտ շահախնդրություն ցուցաբերում է վարկեր ստանալու հարցում:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ
Վաշինգտոն-Երեւան

Թաթուլ Մարգարյանը՝ ՀՀ արտգործնախարարի տեղակալ

Թաթուլ Մարգարյանը (ձախից երկրորդը) մասնակցում է Ռոբերտ Քոչարյանի ու Հեյդար Ալիեւի հանդիպմանը: Արարատ, 11 հոկտեմբերի, 1999 թ.

Հայաստանի նախագահի երեկվա հրամանագրով համալրվեց հանրապետության արտգործնախարարության ղեկավարությունը՝ ԱԳ փոխնախարար է նշանակվել 36-ամյա Թաթուլ Մարգարյանը: Անցյալ տարվա մարտից նա արտգործնախարարի խորհրդականն էր:

Թաթուլ Խիկարի Մարգարյանը ծնվել է 1964 թ., Կապան քաղաքում, ծառայողի ընտանիքում: Ավարտել է Երեւանի ժողովրդական տնտեսության ինստիտուտը՝ պլանավորում ու տնտեսության կառավարում մասնագիտությամբ, ստանալով տնտեսագետի որակավորում, նույն բուհի ասպիրանտուրան, ինչպես նաեւ Ջ. Հոպկինսի անվան համալսարանը (ԱՄՆ): Տնտեսագիտության թեկնածու է, միջազգային հարաբերությունների մագիստրոս:

Աշխատանքային գործունեությունը սկսել է 1984 թ., Հայարդշին տրեստի Ղափանի տեղամասում՝ իբրեւ բանվոր: 1985 թ. աշխատել է Ղափանի փորձարարական գործարանի պլանային տնտեսական բաժնի ինժեներ-տնտեսագետ: 1985-87 թթ. ծառայել է խորհրդային բանակում: Հետագայում պաշտոնավարել է Սիսիանի տրիկոտաժի ֆաբրիկայի պլանբաժնում՝ որպես տնտեսագետ, այնուհետեւ՝ բաժնի պետ: 1990 թ. աշխատել է Կապանի շրջխորհրդի գործկոմում:

1990-91 թթ. Հայաստանի Գերագույն խորհրդի փոխնախագահ Գագիկ Հարությունյանի օգնականն էր, 1991-93 թթ.՝ ՀՀ փոխնախագահի օգնականը, 1993-94 թթ.՝ խորհրդական:

1994 թ. դեկտեմբերին անցել է դիվանագիտական ծառայության, նշանակվել ՀՀ ԱԳՆ ԱՄՆ-ի ու Կանադայի բաժնի առաջին քարտուղար: 1994-96 թթ. ԱՄՆ-ում ՀՀ դեսպանության խորհրդականն էր, 1996-98 թթ.՝ արտակարգ դեսպանորդ ու լիազոր նախարար:

Լոնդոնի քաղաքագիտության ու տնտեսության համալսարանի դոկտորանտ է:

ՀՀ նախագահի 1996 թ. հոկտեմբերի 19-ի հրամանագրով նրան շնորհվել է արտակարգ դեսպանորդի ու լիազոր նախարարի դիվանագիտական աստիճան:

Վերջին շրջանում Հայաստանի ղեկավարությունը մեծ ուշադրություն է դարձնում հանրապետության դիվանագիտական ներկայացուցչությունների գործունեությանը ներդրումներ կազմակերպելու, տնտեսական համագործակցություն զարգացնելու ուղղությամբ: Կարելի է ենթադրել, որ Թ. Մարգարյանը կհամակարգի աշխատանքներն այդ ուղղությամբ:

ՏԻԳՐԱՆ ԼԻԼՈՅԱՆ
ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակից
«Ազգի» համար

ՆԳ նախարար Հայկ Հարությունյանն իրեն անմասն է համարում «սեւ գնդապետների» գործից

«Հարցը ճիշտ չէք ուղղում, եթե տուժողներ են եղել, թող դիմեն դատախազություն, դատախազությունը քննություն կանի եւ կպատժի: Դուք ՆԳ համակարգը վարկաբեկում եք եւ իրավունք չունեք խոսել ՆԳ սպայի անունից», երեկ ի պատասխան պատգամավոր Գագիկ Կոստանդյանի, հայտարարեց ԱԺ-ում ՆԳ նախարար Հայկ Հարությունյանը, որը պնդեց, թե ինքը մասնակից չի եղել Վանո Սիրադեղյանի կողմից 95 թ. հունիսի 21-ին ՆԳ համակարգի բարձրաստիճան սպաներին «հակապետական գործունեության համար» ծեծկալելու եւ նրանց հետ հաշվեհարդար տեսնելու գործողության հետ. «Ես մասնակից չեմ եղել, տեղեկացել եմ վերջին պահին եւ համոզված էի, որ նրանց կողմից ոչ մի մութ, զաղտնի կազմակերպություն չի ստեղծվել, զեկուցել եմ նախկին նախարարին, եւ նրանք ազատ են արձակվել», պնդում էր վիրավորված Հայկ Հարությունյանը, թեեւ, հիշեցնենք, որ Գագիկ Կոստանդյանն ընդամենն առաջարկում էր գոնե ներողություն խնդրել հանիրավի ծեծկալված եւ խոշտանգված ՆԳ համակարգի բարձրաստիճան սպաներից: Ն. Գ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Թ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՀՐԱՅՐ ՁՕՐԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային սարքածը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ընթացիկ

Հայաստանում վերջին 5-6 տարիներին 90-ական թթ. սկզբի համեմատ նկատվում է խմիչքի (գինու, կոնյակի, օղու եւ գարեջրի) արտադրության ծավալների, շուկայում առկա ձեռնարկությունների թվի աճ: Սակայն վերջին մեկ-մեկուկես տարում այդ ոլորտում նկատվում է աշխուժության որոշ նվազում: Պատճառը հիմնականում բարձր հարկերն են (հատկապես՝ ակցիզային) եւ հարկային վարչարարությունը: Այս կարծիքին էր երեկ Երեւանում բացված «Գինու, կոնյակի, օղու եւ գարեջրի երեւանյան տո-

Հայաստանում խմիչքների արտադրությանն ավելի շատ խանգարում են բարձր հարկերը

Լիցենզավորված ընկերություններից մոտ 50-60 տոկոսը կամ չի աշխատում, կամ փակման վտանգի առջեւ է

նավաճառ-2000» հանրապետական առաջին ցուցահանդեսի մասնակիցների զգալի մասը: Ցուցահանդեսում ներկայացված էր մոտ երկու տասնյակ արդեն հայտնի ու շուկայում դեռեւս անհայտ ձեռնարկությունների տեսականին, որը առաջին հայացքից ու նաեւ հրավիրված մասնագետների գնահատմամբ, բարձր մակարդակ ունի: Մասնավորապես, Գինեգործների միության նախագահ Ավագ Հարությունյանը նշեց, որ հայկական գինիների արտադրությունում նկատվում է զգալի առաջընթաց, սակայն միջազգային շուկա դուրս գալու համար արտադրողներին դեռ շատ բան է պակասում: «Մեր արտադրանքը, հատկապես իր արտաքին տեսքով, միջազգային շուկայում առկա չափանիշների առումով կարելի է համեմատել բուհի դիմորդի հետ, որն ունի ընդամենը 6-ամյա կրթություն», կատակեց նա: Գինեգործի կարծիքով, Հայաստանում չկա նաեւ «գինի խմելու կուլտուրա», հայերս կարծես թե մոռացել ենք, որ մինչեւ 20-30-ական թթ. ավելի շատ գինի խմող ժողովուրդ էինք, քան այլ խմիչքասեր, սակայն այսօր տեղական շուկայում օղիները գինիների համեմատ 10 անգամից ավելի շատ են վաճառվում: Ինչ վերաբերում է դրսի շուկաներին ու արտահանմանը, ապա թե՛ պրն Հարությունյանը, եւ թե՛ մեր զրուցակից արտադրողներն այնքան էլ լավատես չէին, չնայած շատ ընկերություններ որոշ ծավալ արտահանում են: Արտադրողների կարծիքով խմիչքների արտադրությունը (թե ալկոհոլային եւ թե ոչ ալկոհոլային) մեծ ներդրումներ է պահանջում, եւ բարձր որակի արտահանման ենթակա ապրանք արտադրելու համար

անհրաժեշտ է անընդհատ զարգացում, ինչը հնարավոր է միայն ֆինանսների առկայության դեպքում: Իսկ ձեռնարկությունները, հատկապես փոքր ու միջին, նյութական միջոցներ չունեն, քանի որ, առաջին՝ չկան էժան վարկային միջոցներ, երկրորդ՝ հարկերն ուղղակի խեղդում են արտադրությունը, հարկային վարչարարությունն՝ առավել եւս: Օրինակ, «Արենի» ՍՊԸ նախագահ Ա. Սիմոնյանի գնահատմամբ՝ գինիների նկատմամբ կիրառվող 50 տոկոս ակցիզը շատ բարձր է: Դրանից բացի, արտադրողին շատ է նեղում անկայուն, «լողացող հարկային դաշտը»: «Արենին» ընտանեկան բիզնես է, աշխատում է մոտ 7 տարի եւ հիմնվել է Վայոց ձորում՝ ԱՄՆ USDA-ի աջակցությամբ: Հիմնման օրից մոտ 4-5 անգամ ավելացրել են արտադրության ծավալները, եւ շուկայում հայտնի է «Արենի» տեսակի բարձրորակ գինու արտադրությամբ, սակայն, պրն Սիմոնյանի կարծիքով, այսօր սկսնակ արտադրողը, որը պետք է արտադրությունը սկսի զրոյից, ներկա դրությամբ չի կարող արտադրություն կազմակերպել ու զարգանալ: Ներկայիս հարկային դաշտի պայմաններում կարող է այնպես ստացվել, որ մոտ 1000 դրամ վաճառվող շշից արտադրողն ունենա ընդամենը 100 դրամի եկամուտ: Մեր զրուցակից արտադրողները դժգոհ էին նաեւ կանխավճարների համակարգից: Մասնավորապես, «Քիմլեյ» ՍՊԸ նախագահ Միքայել Գրիգորյանի կարծիքով, 5 հազ. շիշ արտադրանքի դեպքում մոտ 50 հազ. դրամ կանխավճարը բարձր թիվ է:

Ըստ նրա, խմիչքների արտադրության մեջ ներդրումները ետ են բերվում 5-6 տարի հետո, եւ եթե հարկերն անընդհատ սպանեն արտադրությունը, ապա ներդրումների վերադարձման առումով խնդիրներ կառաջանան: Ի դեպ, հարկային դաշտից դժգոհ են ոչ միայն փոքր ու միջին ձեռնարկությունները. օրինակ, Ավշարի գինու գործարանի կոմերցիոն տնօրեն Արմեն Ամիրյանի կարծիքով, իրենց գործունեության 7 տարիների փորձից կարող են գնահատել, որ տարեցտարի արտադրություն կազմակերպելն ու զարգանալն ավելի է դժվարանում: Գործարանում ներկայումս աշխատում է մոտ 200 մարդ, արտադրվում են տասնյակ տեսակի խմիչքներ, հիմնականում՝ օղի: Վերջին ամիսներին սկսվել է «Lux» տեսակի օղու արտահանում ԱՄՆ: Ուղարկված է առաջին խմբաքանակը, նախատեսվում է 20 օրը մեկ արտահանել մոտ 100 հազ. շիշ: Պրն Ամիրյանի կարծիքով, արտահանումը կարելի է զարգացնել, եթե արտադրում ես միջազգային չափանիշներին համապատասխան արտադրանք:

Ցուցահանդեսը շարունակվելու է մինչեւ հունիսի 17-ը: Այդ օրը՝ ի մի բերելով երեք օրերի արդյունքները, հատուկ մասնագիտացված հանձնաժողովը մրցանակներ կշնորհի լավագույն արտադրատեսակ ներկայացրած ձեռնարկություններին: Երեք օրերի ընթացքում արտադրողների համար կկազմակերպվեն նաեւ սեմինարներ՝ խմիչքների արտադրության տեխնոլոգիաների ու մարկետինգի վերաբերյալ:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

Մեկ անձի ցուցմունքով կալանավորում են, նույն անձի ցուցմունքով՝ ազատում

Սկիզբը էջ 1

ԱԺ պատգամավոր Մուշեղ Մովսիսյանի պաշտպան Կրոմվել Գրիգորյանը հայտնեց, որ երկու օր առաջ դիմել է քննչական խմբին իր պաշտպանյալի մասով քրեական գործը կարճելու համար եւ պատասխանն ակնկալում է հինգ օրվա ընթացքում: Այնուամենայնիվ վստահաբար պնդեց, որ իր միջնորդությունը բավարարվելու է, քանի որ Մ. Մովսիսյանին կալանավորելու հիմնավորումներ չկային, եւ նա ձերբակալվել էր մեկ անձի տված ցուցմունքների հիման վրա:

Ի դեպ, «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթին տված հարցազրույցում հանրապետության գլխավոր դատախազ Բորիս Նազարյանը հայտնել է, որ հիշյալ երեք մեղադրյալներին կալանքից ազատելը պայմանավորված է միայն Նաիրի Հունանյանի կողմից առերեսման ժամանակ ցուցմունքներից հրաժարվելով եւ ուրիշ ոչինչ: Գլխավոր դատախազը դրանով իսկ հաստատում է դատախազական կողմի այն պնդումները, որ իրենց պաշտպանյալներին կալանավորել են մեկ անձի ցուցմունքով, այլ ապացույցներ չկան դատարանի կողմից նրանց նկատմամբ կալանման որոշում կայացնելու համար:

Մեր ունեցած տեղեկություններով, Նաիրի Հունանյանը վաղուց էր հրաժարվել իր ցուցմունքներից՝ դրանք համարելով նախաքննության մարմնի կողմից գործադրված բռնությունների արդյունք: Այդ, ինչպես նաեւ իր ցուցմունքներից հրաժարվելու մասին տեղեկացրել է մեկուսարան այցելած իրավապաշտպան կազմակերպություններին: Դրանով է բացատրվում քննչական խմբին ներկայացրած նրա բացարկը, որը, ՀՀ դատախազության մամուլի եւ հասարակայնության հետ կապերի պատասխանատու Գուրգեն Ամբարյանի ասելով, քննարկվում է, սակայն ՀՀ գլխավոր դատախազն առայժմ որոշում չի կայացրել: Տրամաբանությունը հուշում է, որ քննչական խմբի ու նրա ղեկավարի դեմ ներկայացված այս բացարկը նույնպես մերժվելու է, եւ միայն Ջհանգիրյանին է վերապահված այս գործի քննությունն ավարտին հասցնելը:

ԵՐԵՎԱՆ

Սկանդալային մեկնակետ

Տարածաշրջանում Հայաստանն ունի ռազմավարական հուսալի երկու գործընկեր՝ Ռուսաստանի Դաշնությունը եւ Իրանի Իսլամական Հանրապետությունը: Անշուշտ, մենք չենք կարող ենթադրել, թե վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի կառավարությունը գոնե անուղղակիորեն կապ ունի՞ վերջին մեկ շաբաթում նախ ՀՀ-ում ՌԴ դեսպան Անատոլի Դրյուկովի անվան հետ կապված շահարկումների, իբր Ռուսաստանի կառավարությունը դեսպանի գործունեությունից դժգոհ՝ որոշել է ետ կանչել, ինչպես նաեւ ՀՀ-ում ԻԻՀ դեսպան Մոհամադ Ֆարհադ Քոլեյնիի՝ «Զվարթնոց» օդանավակայանում տեղի ունեցած անախորժ միջադեպի մանրամասներին: Սակայն դեպքերն ինքնին արտառոց են եւ չեն կարող չազդել Հայաստան-Ռուսաստան, Հայաստան-Իրան երկկողմ փոխհարաբերություններին՝ վատ իմաստով:

ՀՀ-ում ՌԴ դեսպանատան մամլո պատասխանատու Վլադիմիր Տկաչովը **«Ազգին»** տեղեկացրեց, որ դեսպան Դրյուկովին ետ կանչելու մասին տեղեկություններ չունեն. «Մենք չգիտենք ո՞վ է նման ինֆորմացիա դրել շրջանառության մեջ հայկական մամուլում»: Պրն Տկաչովը տեղեկացրեց, որ ռուսական օրենքները դեսպանների առաքելության ժամկետների մասին հստակ ժամանակաչափ չեն սահմանում: Հիշեցնենք, որ վարչապետ Մարգարյանն օրեր ՌԴ դեսպանատանը կազմակերպված ընդունելության ժամանակ նշել էր, որ ՀՀ կառավարությունը չի դժգոհում եւ բողոքի նոտա չի հղել ՌԴ կառավարությանը՝ կապված դեսպան Դրյուկովի «հայաստանյան գործունեության հետ»:

Մյուս կողմից, ՀՀ կառավարությունը եւ առաջին հերթին արտգործնախարարությունը պարտավոր են պարզաբանումներ տալ, թե ի՞նչ միջադեպ է եղել դեսպան Քոլեյնիի հետ, անշուշտ գիտակցելով, թե ինչ է նշանակում օտարերկրյա դեսպանին ապտակելը (եթե դա իրականություն է): ՀՀ-ում ԻԻՀ դեսպանատունը դեռեւս չի ցանկանում պարզաբանումներ տալ, ՀՀ արտգործնախարարությունը՝ նույնպես, ըստ երեւույթին սպասելով կառավարության բացած հետաքննության արդյունքներին:

Ա. Հ.

Հայաստան-Հունաստան-Իրան եռակողմ հանձնաժողովի աշխատանքները շարունակվում են

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանյան մամուլում հրապարակված տեղեկությունները, որ հունիսի 8-ին «Զվարթնոց» օդանավակայանում ՀՀ-ում ԻԻՀ արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Քոլեյնիի հետ տեղի ունեցած միջադեպով խափանվել է Հայաստան-Հունաստան-Իրան համագործակցությունը, չեն համապատասխանում իրականությանը: Ինչպես տեղեկացրին ՀՀ ԱԳՆ հասարակայնության հետ հարաբերությունների վարչությունից, հունիսի 15-ին Երեւանում կկայանա Տրանսպորտի եւ հեռահաղորդակցության եռակողմ հանձնաժողովի 3-րդ նիստը, իսկ հունիսի 21-ին՝ էներգետիկայի հանձնաժողովի 4-րդ նիստը:

Նույն վարչությունից հրաժարվեցին որեւէ մեկնաբանություն տալ վերոհիշյալ միջադեպի կապակցությամբ, պատճառաբանելով, որ դեպքը պետք է ենթարկվի մանրակրկիտ ուսումնասիրության: Նշվեց նաեւ, որ դեսպան Քոլեյնիի հետ տեղի ունեցած միջադեպը հետաքննելու նպատակով ստեղծվել է կառավարական հանձնաժողով, որում ԱԳՆ-ից ընդգրկվել է փոխնախարար Արմեն Մարտիրոսյանը: Ըստ չճշտված տեղեկությունների, հանձնաժողովը գլխավորում է վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը, մեկական փոխնախարարներ են ընդգրկվել նաեւ ՆԳ եւ ԱԱ նախարարություններից:

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅԱՆԸ

Երբ «Եհովայի վկաներ» աղանդը չգրանցված է, այսքան տհաճություն պատճառում...

Մեծարգո պրն խմբագիր

«Ազգի» հունիսի 9-ի համարում տպագրված «Եհովայի վկաներին առաջարկվում է գործունեությունը համապատասխանեցնել ՀՀ օրենքներին» վերնագիրը կրող, ՀՀ կառավարությանն առընթեր կրոնի գործերի խորհրդի նախագահի պաշտոնակատար Լ. Մկրտչյանի զետեղած տեղեկանքի առթիվ հարկ ենք համարում հայտարարել:

Եթե խորհրդի նախագահի պաշտոնակատարը գտնում է, որ «Եհովայի վկաները» հարուցում են հասարակության լայն խավերի եւ գրանցված կրոնական կազմակերպությունների դժգոհությունը», ապա ինչպե՞ս որակել պրն Մկրտչյանի ռեւերանսը «վկաների» նկատմամբ, որ բանականությունից հեռու այդ դաժան աղանդի հետ, ինչպես ասված է, «...հանդիպումները շարունակվում են, եւ առաջարկվում է կանոնադրությունն ու գործունեությունը համապատասխանեցնել ՀՀ օրենքներին»: Ավելին, հեռուստատեսությամբ տրված հարցազրույցում Լ. Մկրտչյանը շեշտեց. «...Մենք խնդրել ենք այդ կազմակերպությանը...» եւ այլն: Սա ի՞նչ կապիտուլյացիա է: Ինչպես հասկանալ այս, հիրավի տարակուսելի կեցվածքը: Ո՞ւմ հաշվին է հրավիրատոմս ուղարկում այդ աղանդին պրն պաշտոնակատարը:

Բոլորի համար էլ հասկանալի է, որ «վկաները» չգրանցված վիճակով ընդունակ են ամեն խարդախության ու կեղծիքի, գրանցումից հետո էլ (թող որ համապատասխանեցված ՀՀ օրենքներին) չեն դադարեցնելու խաբեությունն ու կեղծիքը, չեն դավաճանելու իրենց սկզբունքներին: Թվում էր, թե խորհրդի նախագահի գործունեությունն աղերսվելու է սկզբունքների սրբության այն քաղաքական պատկերացումներին, որ ըստ ամենայնի պետք է ունենար պրն Մկրտչյանը: Այնինչ այդ չարորակ ուռուցքը վիրահատելու, հեռացնելու փոխարեն, խոնարհման անբացատրելի, վտանգավոր ժեստ է արվում, որ վրդովմունք ու զայրույթ է հարուցում:

Չենք կարող չնշել այս եւ նմանատիպ այլ խնդիրներում Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցու զարմանալի անտարբեր կեցվածքը:

ՌՈՒԲԵՆ ԲԱՂԱՍՅԱՆ

Շնորհակալություն սփյուռքահայ բարերարին

Խմբագրությունն ստացել է «Քարավան 88» բարեգործական հասարակական կազմակերպության նախագահ Զոյա Զուլհակյանի նամակը, ուր վերջինս խնդրում է թերթի միջոցով շնորհակալություն հայտնել ամերիկահայ բարերար Հրանտ Ջանդանին՝ Նյու Յորքի «Արձագանք» ծրագրի տնօրեն Կարինե Քոչարյանի միջնորդությամբ իրենց կազմակերպության միջոցով Հայաստանի 16 անապահով ընտանիքների (զոհված ազատամարտիկների եւ այլ ծնողազուրկ երեխաներ, փախստականներ) դրամական օգնություն առաքելու համար: Նամակագիրը երախտագիտությամբ նշում է, որ պրն Հրանտ Ջանդանի տրամադրած միջոցներով արդեն 3 անգամ 15 հազարական դրամ (ընդամենը 750 հազար դրամ) է հատկացվել այդ ընտանիքներին:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Հայ գրականության անգլերեն բացատրիկ ուղեցույց

Գևորգ Բարսեղյանը անդրադարձել է շուրջ 500 հեղինակների

2000 թ. մայիսին Մ. Նահանգներում անգլերեն լույս տեսավ «A Reference Guide to Modern Armenian Literature, 1500-1920, with an introductory history «Հայ նոր գրականության կենսամատենագիտական ուղեցույց. 1520-1920 եւ համառոտ պատմություն»» վերնագրով մի աշխատություն, որն ամփոփում է տեղեկություններ հայ գրականության հինգ դարերի շուրջ 500 հեղինակների մասին: Այս աշխատության, ընդհանրապես իր գիտական գործունեության, սփյուռք-Հայաստան հարաբերությունների վերաբերյալ «Ազգի» հարցերին պատասխանում է սույն գրքի հեղինակ, Միչիգանի համալսարանի Մարի Մանուկյանի անվան հայոց լեզվի եւ գրականության ամբիոնի վարիչ, հայագիտական ուսումնասիրությունների ծրագրի տնօրեն դոկտոր Գեւորգ Բարսեղյանը:

- Նախ, ինչո՞ւ եք ընտրված ժամանակաշրջանը (16-րդ դարից) անվանել նոր գրականություն, երբ հայ գրականության մեջ նոր շրջանն ավանդաբար սկսում ենք Խաչատուր Աբովյանից: Որովհետեւ գիրքն անգլերեն է, Արեւմուտքում ընդունված բաժանումով առաջնորդվելն ինձ առավել նպատակահարմար թվաց: Բովանդակության առումով հայ գրականության վերաբերյալ ուսումնասիրություններում նման եւս մի գործ որեւէ լեզվով ինձ հայտնի չէ, որ մեկտեղի եւ գրականության պատմություն, եւ մատենագրություն: Այս առումով սա առաջին փորձն է, եւ մտածված է հայ գրականությունը միջազգային ասպարեզ դուրս բերելու համար: Գրքի 1-ին մասում շուրջ 160 գրողների գործերի մասին եմ խոսում բերելով իմ կարծիքները, արժեւորելով դրանք: Յուրաքանչյուր դարաշրջանի ներկայացուցիչներին անդրադառնալիս նախ տվել եմ շրջանի բնութագրությունը, ընդհանրապես մշակութային հարցեր արծարծել: 2-րդ բաժինը զուտ ուղեցույց է, տեղեկություններ 16-20-րդ դարերի հայ գրողների մասին որքան հնարավոր է համապարփակ ընդգրկումով, ընդ որում մինչեւ 18-րդ դար ներառել եմ բոլորին, ովքեր որեւէ գործի հեղինակ են, ասենք, տաղիչներին, իսկ 19-20-րդ դարերը վերաբերում են զուտ գեղարվեստական գրականությանը: Այսպիսով անդրադարձել ենք շուրջ 500 հեղինակների: Թեպետ վերնագրում նշված է 1500-1920 թթ., 1-ին բաժինը հասցրել եմ մինչեւ 1990 թ.: Յուրաքանչյուր գրողի նվիրված հոդված բաղկացած է կենսագրությունից, երկերի ժողովածուների, առանձին գործերի հրատարակությունների, թարգմանությունների եւ քննադատական գործերի ցանկից: Աշխատությունում պահպանել եմ բնագրերի լեզուն եւ ուղղագրությունը: Մի հանգամանք էլ, գրքում ներառված չեն օտար լեզուներով հայ ստեղծագործողներ, որովհետեւ միայն ծագումով են հայ:

- Այս գրքի վրա աշխատել սկսել էք դեռեւս 20 տարի առաջ: Այդ ընթացքում ուրիշ ի՞նչ աշխատություններ, գիտական հոդվածներ էք հեղինակել, ի՞նչ էք գրում այսօր:

- Իրապես, այս գործի սկիզբը շուրջ 20 տարի առաջ էր, բայց ընդհատումներով ավարտին հասցրեցի: Ընդհանուր առմամբ 5 տարի եմ աշխատել վրան:

Հիմա աշխատում եմ Պարոնյանին վերաբերող մի գործի վրա (Գ. Բարսեղյանի դոկտորական թեզի թեման եղել է «Հ. Պարոնյանի քաղաքական եւ սոցիալական սատիրան»): Ավարտելուց հետո միտք ունեմ զբաղվել մշակութային փոխազդեցությունների, ինքնության հարցերով: Մասնավորապես, ինչպե՞ս է գրականության մեջ արտացոլվում հայերի ինքնությունը, ինչպե՞ս են փաստը եւ լեգենդը խառնվում իրար: Ես փորձում եմ դրանք զգուշորեն զանազանել միմյանցից, ցույց տալ, թե ինչպես է ընկալվում, դարերի ընթացքում մեկնաբանվում եւ փոփոխություններ կրում հայ մշակույթը՝ արտահայտելով ժամանակի պահանջները, ծգտումներն ու մտահոգությունները: Ես այս հարցերին նայում եմ ոչ ազգային դիրքերից եւ փորձում եմ գտնել այս ամենի մեջ վստահելին, հնարավորին չափ փաստարկվածը: Բերածս խնդիրներն արծարծող գրքում մի քանի դրվագներ եմ ներկայացնելու մեր պատմությունից, ինչպես ասենք Արշակ Երկրորդի կերպարը: Այսպիսով, ցույց տալու համար պատմական դեմքերի եւ դեպքերի նորովի մեկնաբանումը, եւ որպես ազգային ինքնությունը ծնավորող ազդակ, եւ որպես այն մարմնավորող հայելի, եւ վերջապես որպես ժամանակի հուզող հարցերի արձագանք:

- Պրն Բարսեղյան, 1987 թ.-ից դասախոսում էք Միչիգանի համալսարանում, որտեղ բացի հայոց լեզվի եւ գրականության ամբիոնից կա նաեւ Ալեք Մանուկյանի անվան հայոց պատմության ամբիոնը: Որքանո՞վ է հայագիտության հանդեպ հետաքրքրությունն ուսանողության շրջանում:

- Մեկ տարի է բակալավրասում հայագիտական թեմայով ուսուցում ենք մտցրել, այնպես որ ուսանողներն ուսման արդեն 1-ին աստիճանում կարող են զբաղվել հայոց պատմությամբ, լեզվով կամ գրականությամբ: Արանցից յուրաքանչյուրն ընտրելու դեպքում էլ լեզուն սովորելը պարտադիր է՝ կամ գրաբար, կամ արեւմտահայերեն, կամ էլ արեւելահայերեն: Այս ծրագրով ունենք արդեն երկու ուսանող՝ մեկը հայ, մեկը՝ ոչ: Արանից բացի, գրեթե ամեն տարի, 1987-ից սկսած, երկու ամսով ուսանողներ ենք բերում Հայաստան՝ լեզու սովորելու, ծանոթանալու երկրին եւ մշակույթին:

- Պրն Բարսեղյան, անցյալ տարի գումարված սփյուռք-Հայաստան համաժողովի աշխատանքային ուղեցույցներից մշակութայինը Դուք էիք պատրաստել: Եվ այնտեղ սփյուռք-Հայաստան հարաբերությունների ավանդական պատկերացումներից տարբեր մոտեցումներ կային:

- Առաջինը այն էր, որ սփյուռք-Հայաստան մշակութային եւ ընդհանրապես բոլոր տեսակի հարաբերությունների մասին խոսելիս նախ պետք է ընդունենք, որ մեկ ազգ, մեկ եկեղեցի, մեկ երկիր, մեկ մշակույթ լոզունգները տվյալ դեպքում անհիմն են: Եթե դրանցով առաջնորդվենք, ցանկացած գործ ձախողված է: Պետք է ընդունել, որ սփյուռքը միատարր զանգված չէ, մի գաղութը մյուսին նման չէ, հնարավոր չէ բոլորի հանդեպ միանման մոտեցում ունենալ: Սփյուռքի տարբեր կղզիներ իրար հետ բավարար չափով չեն հաղորդակցվում, բացարձակապես համընդհանուր կառույցներ չկան: Մենք նախ պետք է ճանաչենք եւ վստահենք իրար, որը հնարավոր է միայն ուղղակի հարաբերությունների միջոցով: Դրա համար առաջարկում էի Հայաստանում մի կենտրոն ստեղծել, բայց պետությունից անկախ, որտեղ պետությունն ու զանազան կազմակերպություններ կգործակցեն, եւ ինֆորմացիոն բազա կստեղծվի, որպեսզի անհատներն առանց որեւէ 3-րդ կողմի միջնորդության կապի մեջ լինեն: Նման ուղիղ կապի դեպքում հավաստիությունն ու պատասխանատվությունն ավելի հուսալի կլինեն: Բացի այդ, պետք է հստակ գիտակցել, որ Հայաստանն այսօր այն է, ինչ կա, ուրիշ Հայաստան չկա, եւ պետք չէ ինչ-որ ապագա Հայաստանի համար ուտոպիական երազներով վտանգել այս եղածն էլ: Պետք եղածը հզորացնել, գիտակցելով, որ սփյուռքը Հայաստանի հարցերը լուծել չի կարող, ոչ էլ Հայաստանը՝ սփյուռքի: Սփյուռքը կարող է օժանդակել որոշ հարցերում, բայց Հայաստանի հարցերը Հայաստանի ժողովուրդը պետք լուծի: Նմանապես, սփյուռքի հարցերը սփյուռքը պետք լուծի: Իսկ երկուսի կապը, բացի որոշ ոլորտներից, որտեղ պետությունն ու զանազան կազմակերպություններ կգործակցեն, անմիջական, անհատական պետք լինի: Զարգացնենք հարաբերությունների այս ձեւը եւ տեսնենք այնտեղից ո՞ւր կգնանք: Ի՞նչ կանեն հաջորդ սերունդները, չգիտենք:

Գալով կոնկրետ համաժողովին, ապա նրանով նախատեսված շատ քայլեր դեռեւս չեն իրականացվել, որովհետեւ հոկտեմբերի 27-ից հետո ուշադրությունը Հայաստանի ներքաղաքական հարցերին էր սեւեռված:

ԱՆԻԹԱ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Նորիկ Թեւանյան. Կզբաղվենք միայն ազգային հարցերով

Ռուսաստանի մայրաքաղաքի մասշտաբով միասնական հայ համայնքի լինել-չլինելու «համլետյան» հարցն օրերս իր հերթական լուծումը գտավ համայնքի արտահերթ ժողովում (կոնֆերանսում): Հայկական կազմակերպությունների ներկայացուցիչները համամոսկովյան համայնքի ղեկավար ընտրեցին ճանաչված բիզնեսմեն ու բարեգործ Նորիկ Թեւանյանին: Նա 40 տարեկան է: Ծնվել է պատմական Ջավախքում: Միջնակարգ դպրոցն ավարտելուց հետո սովորել է Երեւանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի էներգետիկայի ֆակուլտետում: Որպես ինժեներ աշխատել է մայրաքաղաքի մի շարք ձեռնարկություններում, զբաղվել է կոմերիտական աշխատանքով, եղել է կոոպերատիվ շարժման առաջին ներկայացուցիչներից մեկը Հայաստանում: Վերջին 7 տարում ապրում է Մոսկվայում: Զբաղվում է բազմապրոֆիլ բիզնեսով, հասարակական գործունեությամբ:

- Պրն Թեւանյան, մեր զրույցն սկսենք կոնֆերանսից: Ի՞նչ պատահեց, որ տեղի բազմաբնույթ հայկական կազմակերպությունները, որոնք ավելի շատ զբաղված են ներքին հարաբերությունների պարզումով, քան թե ազգային գործունեությամբ, «արտահերթ» հավաքվեցին ու ընտրեցին ընդհանուր ղեկավար:

- Մոսկվայում այսօր գործում են մոտ երեք տասնյակ ազգային կազմակերպություններ՝ համայնքային, մշակութային, բարեգործական, քաղաքական եւ այլն: Դուք մի քիչ սուբյեկտիվ արտահայտվեցիք նրանց գործունեության առթիվ:

- Ես ավելի շատ նկատի ունեի դրանց ղեկավարների մի մասի անհարկի հավակնությունները:

- Դա կա եւ ըստ երեւույթին բխում է մեր ազգային բնավորությունից՝ անհասատաշ ենք: Այդուհանդերձ, հիշյալ ընկերությունների գործունեությունը կարելի է համարել բեղմնավոր: Ուրիշ հարց է, որ նրանցից յուրաքանչյուրը գործում է միայն իր ուղղությամբ ու իր միջոցներով: Միաժամանակ բոլորը հասկանում են, որ եթե ունենան միասնական ղեկավար մարմին, ապա իրենց աշխատանքը շատ ավելի արդյունավետ կլինի: Եվ այդ մղումը, դրա գիտակցումը միավորեց բոլորիս:

- Բոլո՞ր կազմակերպությունները տվեցին իրենց համաձայնությունը:

- Չեզոքներ մնացին սոսկ երեքը:

- Բայց նրանց ղեկավարները ներկա էին ձեր կազմակերպած առաջին խոշոր համաքաղաքային միջոցառմանը՝ Հայաստանի անկախությանը նվիրված հանդիսավոր երեկոյին, որն, ի դեպ, հոյակապ անցավ: Ասացեք, խնդրեմ, ազգային կազմակերպություններն ի՞նչ չափով են կորցնում իրենց ինքնուրույնությունը:

- Բոլորովին էլ չեն կորցնում, նրանք կշարունակեն իրենց նախընտրած գործունեությունը: Մենք միասնաբար կգործենք համաքաղաքային, համազգային հարցերում: Պարզ ասած, խնդիր է դրվում, որ ինքնուրույն միավորները համագործակցեն եւ մեզ հետ, եւ իրար հետ: Համենայն դեպս, ես պետք ձգտեմ նման ներդաշնակության:

- Դուք զգո՞ւմ եք, որ, այսպես ասած, վտանգավոր պատասխանատվություն եք ստանձնել:

- Բարոյական պատասխանատվությունն, անշուշտ, մեծ է: Բայց երբ տարբեր կազմակերպությունների ներկայացուցիչները համապատասխան խնդրանքով դիմեցին ինձ, ես երկար չմտածեցի: Գիտեք, ես միշտ էլ այն կարծիքին եմ եղել, որ Մոսկվայի հայության հսկա պոտենցիալը չօգտագործելը մեծ վնաս է բերում ինչպես տեղի հայությանը, այնպես էլ Հայաստանին: Միասին, ինչպես ասացի, շատ բանի կհասնենք:

- Ինչպե՞ս պիտի կառուցեք ձեր հարաբերությունները Հայաստանի ղեկավարության հետ: Ճիշտ է, ներկա ղեկավարները բարեհաճ են տրամադրված այստեղի համայնքի նկատմամբ, բայց ահա, ասենք, նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը ոչ մի անգամ հրապարակայնորեն չի հանդիպել մոսկվայահայության հետ: Մոսկվայի իրենց հայրենակիցներից չեն խուսափում, օրինակ, Ալիեւը, Շեւարդնաձեն, Կուչման եւ ուրիշներ:

- Ես ոչ մի պատճառ չեմ տեսնում որեւէ լարվածության համար: Իմ գործունեությունը պիտի պարփակվի ազգային խնդիրների շրջանակներում, ինչը հազիվ թե ընդդիմություն առաջացնի Հայաստանի ղեկավար շրջաններում: Բացառվում է որեւէ քաղաքական հավակնության դրսեւորումը, առավել եւս Հայաստանի նկատմամբ: Մենք ողջունում ենք մեր նախնյաց երկրի ներքին իրավիճակի կայունացման միտումը: Եթե մեր հայրենիքում, չնայած հայտնի ընդվզումներին, չի ոտնահարվում Սահմանադրությունը, ապա դա նշանակում է, որ, ի տարբերություն հարեւան հանրապետությունների, այնտեղ պետականությունը կայացել է: Մեր խնդիրն է մեր հնարավորության սահմաններում աջակցել այդ գործընթացին եւ ոչ ավելին:

- Ինչի՞ վրա եք կենտրոնացնելու ձեր ուշադրությունը:

- Խնդիրները շատ են՝ ընդլայնել ձեւավորվող կրթական-մշակութային համակարգը, ստեղծել լրատվական միջոցներ, զբաղվել բարեգործությամբ, սերտացնել հարաբերությունները Հայաստանի, Ռուսաստանի տարածաշրջանների, սփյուռքի մյուս գաղթօջախների հետ եւ այլն: Բայց տվյալ փուլում մեր գործունեության անկյունաքարն առաջին հերթին պիտի դառնա Մոսկվայի հայկական եկեղեցու նոր կառուցումը: Հոյակապ շինություն է լինելու եւ որպես հոգեւոր օջախ մեծ դեր կխաղա Մոսկվայի հայության կյանքում բոլոր առումներով: Բայց այսօր շինարարական աշխատանքները շատ դանդաղ են ընթանում անբավարար ֆինանսավորման պատճառով: Պարադոքսն այն է, որ որոշ մուսուլմանական կենտրոններ մեզ առաջարկում են իրենց միջոցներով ավարտել շինարարությունը: Բայց, կարծում եմ, դա մեծ սրբապղծություն կլինի մեր կողմից: Մենք պիտի դա կառուցենք մեր միջոցներով:

- Իսկ ի՞նչ տեղ եք տալու լոբբիստական գործունեությանը:

- Եթե ասեմ՝ չենք զբաղվելու, ճիշտ չի լինի: Մյուս կողմից էլ չպետք է մոռանանք, որ լինելով հայ, մենք նաեւ այս երկրի քաղաքացիներ ենք եւ պարտավոր ենք գործել միայն օրենքի շրջանակներում: Մինչդեռ լոբբիզմի վերաբերյալ օրենք Ռուսաստանում չկա, եւ սա նշանակում է, որ մեզ հարազատ երկու պետությունների հարաբերություններին պիտի նպաստենք ելնելով նրանց երկուսի շահերից: Մոտեցումը պիտի հավասարակշռված լինի:

- Եվ վերջին հարցը, պրն Թեւանյան: Հայաստանում արամսում են, որ Մոսկվայի հայերից ով հարստանում է, որոշում է դառնալ հանրապետության նախագահ: Դուք նման մտադրություն չունե՞ք:

- Բնավ: Մտքովս էլ չի անցնում...

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

Մոսկվա

Չգիտես ինչու, ռուսական (եւ ոչ միայն) հասարակական գիտակցության մեջ Վլադիմիր Պուտինն ընկալվում է իբրեւ Բորիս Ելցինի «հոգեզավակ»: Սակայն այստեղ սուբյեկտիվ գործոնի դերի գերագնահատումը միտում ունի ուղղակի անտեսել օբյեկտիվ հանգամանքները, իսկ դա քաղաքագիտորեն միամիտ եւ մարդկայնորեն անարդարացի դիտարկում է: Ըստ իս, Վլադիմիր

դոլարի չափով: Եվ դա այն դեպքում, երբ Մոսկվան, միջազգային ֆինանսական հսկաների փաստացի բոյկոտի պայմաններում (ԱՄՀ-ի եւ ՀԲ-ի վարկային հերթական տրանշների դադարեցում), սեփական միջոցներով փակել է արտաքին բոլոր պարտքերի տոկոսները` 4 մլրդ դոլար: Ռուսաստանի պետական բյուջեն այժմ ոչ միայն պակասուրդ չունի, այլեւ կատարվում է հավելուրդով: Տնտեսական այն-

կոսով» հարկման մեխանիզմ: Իսկ դա նշանակում է, որ պետությունը խրախուսում է քաղաքացիների հարստացման ձգտումը, պայմաններ ստեղծում մինչեւ այժմ ստվերային տնտեսավարման գայթակղություններից հրաժարվելու, իրական եկամուտները լեգալացնելու համար: Այժմ արդեն վերանում է իրական եկամուտները թաքցնելու անհրաժեշտությունը` պայմանավորված «ինչո՞ւ շատ ցույց տամ»

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Վլադիմիր Պուտինը բացում է պատմության նոր էջ

Պուտինի ֆենոմենը մեծապես պայմանավորված էր ռուսական հասարակության օբյեկտիվ իրականությամբ` Պուտինը չէր կարող... «չծնվել»: Ռուսը, որքան էլ «վարակվի» մարդու իրավունքների բացարձակացման արեւմտյան արժեքներով, երբեք չի հաշտվի հայրենիքն ու հայրենի պետության հզորությունը «երկրորդական» համարելու քարոզին: Դա հայրենիքի սուր զգացողություն ունեցող ժողովուրդ է պատրաստ ամեն ինչ, ամեն տեսակ «մարդու իրավունքներ» զոհաբերելու հայրենի պետության հզորության ամրապնդմանը: Վլադիմիր Պուտինը ահա հասարակական այս ծանր երկունքի, այս տրամադրությունների արտահայտությունն է: Եթե որեւէ բան առավելագույնս խթանեց Պուտինի «կայացումը», ապա դա առաջին հերթին Ռուսաստանի պատմական վեհությունը կորցնելու հասարակական տագնապն էր: Եվ այդ տագնապն իր գագաթնակետին հասավ Պուտինի վարչապետության ամենասկզբում, երբ Չեչնիայում ամրացած իսլամ ծայրահեղականները հարմար գտան իրականացնել Հյուսիսային Կովկասը Ռուսաստանից բռնի ուժով անջատելու, այնտեղ «համաիսլամական պետության» հիմքը դնելու իրենց վաղեմի ու խելահեղ ծրագիրը: Չէր կարելի ավելի ծանր մի անարգանք հասցնել ռուսների հասարակական հոգեբանությանը, քան դաղստանյան հարակից շրջանների վրա հարձակումն էր եւ բուն ռուսական քաղաքներում, այդ թվում Մոսկվայում ահաբեկչական պայթեցումներ կատարելը: Ռուսաստանը դա ներել-կուլ տալ չէր կարող: Վարչապետ Պուտինի հակազդեցությունն արագ էր ու վճռական` չվախենալով նոր պատերազմի մեջ խրվել-մնալուց, Պուտինը ստանձնեց հակաահաբեկչական լայնածավալ գործողություններ սկսելու պատասխանատվությունը: Եվ այս պատերազմը, հակառակ նախորդի, արժանացավ ու արժանանում է ժողովրդական ամենալայն շրջանների բարոյական պաշտպանությանը: Ահա, թե ով «ծնեց» Պուտինին` ժողովրդի վիրավորված արժանապատվության ժայթքումը: Այս առումով նոր նախագահը ճակատագրի ընտրյալն է:

Բայց նախագահը նաեւ բախտի սիրելին է. նրա վարչապետությունն ու նախագահությունը համընկավ ռուսական տնտեսության անսպասելի վերելքին, որ էլ ավելի ամրապնդեց ճակատագրի ընտրյալի նրա դիրքերը: Մասնավորապես տասնամյա անկումից, տեւական տեղատվությունից հետո վերջին շրջանի բավական ազդու առաջընթացի համապատկերում: Ռուսական մամուլի տվյալներով, երկրի արժութային պահուստները վերջին 4-5 ամիսներին աճել են ամբողջ 5 մլրդ

պիսի կարեւոր մի ցուցանիշ, ինչպիսին համախառն ներքին արդյունքն է, այս տարվա միայն 1-ին եռամսյակում աճել է շուրջ 8 տոկոսով այն դեպքում, երբ 1992-98-ին 40 տոկոսի անկում էր արձանագրել: Հակառակ նույն ԱՄՀ-ի ու ՀԲ-ի փորձագետների կանխատեսումների, որոնք 1999 թ. համար ակնկալում էին ՀՆԱ-ի անկում 7,5-7,8 տոկոսի չափով, արձանագրվեց 3,2 տոկոսի աճ: 2000 թ. համար այդ աճը ենթադրաբար կհասնի 4-5 տոկոսի, թեեւ արդեն այժմ կազմում է շուրջ 10 տոկոս:

Տնտեսության վերակենդանացումն անմիջապես դրական ազդեցություն է ունեցել բնակչության դրամական եկամուտների վրա` դրանք աճել են 8 տոկոսով:

Չնայած պատերազմը Չեչնիայում շարունակվում է եւ արժանանում Արեւմուտքի բացահայտ ոստրակիզմին, նկատվում է քաղաքատնտեսական առումով դժվար բացատրելի երեւույթ` երկրից ավելի վաղ դուրս տարված կապիտալների ներհոսք: Եթե առաջ, երբ նույնիսկ պատերազմ չկար, կապիտալի արտահոսքը որոշ գնահատումներով հասնում էր տարեկան 20 մլրդ դոլարի, ապա վերջին 4,5 ամսում «ետ է հոսել» 9 մլրդ դոլար: Կառավարության եւ ԿԲ-ի խելացի դրամավարկային քաղաքականության շնորհիվ դրամի արժեզրկումը չքացել է, ռուբլին` կայունացել: Հավանաբար դրան մեծապես նպաստել է պետության նկատմամբ վստահության վերականգնումը, ինչպես նաեւ հարկային նոր օրենքի ընդունումը: Այժմ Ռուսաստանն ունի Եվրոպայում, գուցե նույնիսկ աշխարհում ամենալիբերալ հարկային օրենսդրությունը` ամեն տեսակի հարկային պարտավորությունները ցանկացած քաղաքացու համար չեն գերազանցում եկամուտների 13 տոկոսը: Սա նշանակում է, որ Մոսկվան համարձակորեն գնում է պրոգրեսիվ հարկման համակարգից հրաժարվելու ճանապարհով, որի էությունը կարելի է ձեւակերպել «շատից` շատ, քչից` քիչ» բանաձեւով, փոխարենը որդեգրելով «բոլորից` հավասար տո-

հոգեբանությամբ, որովհետեւ արդեն չկա «որքան շատ եկամուտ, այնքան մեծ հարկ» մտավախությունը:

Ռուսական տնտեսության այս զարթոնքը Պուտինին հնարավորություն է տալիս Արեւմուտքի հետ խոսել «ձայնը տաք տեղից» եկող մարդու տեսքով:

Պուտինն ակնհայտորեն ավելի «ազատ» արտաքին քաղաքականություն որդեգրելու միտումներ է դրսեւորում` փորձելով առավելագույնս կարճ ժամկետում վերականգնել Ռուսաստանի դերը եթե ոչ աշխարհում, ապա գոնե Եվրոպայում եւ Ասիայում: Վկան` եվրոպական երկրներ նրա կատարած այցերն են եւ եվրոպային համատեղ հակաօդային պաշտպանական համակարգ ստեղծելու առաջարկը, որ արեց օրերս Հռոմում: Դժվար է ասել, թե տեխնիկապես դա ինչքանով է հնարավոր, բայց քաղաքական առումով «շահումը» շատ խոսուն է: Պուտինն ընդգծում է, որ Ռուսաստանն այլեւս Եվրոպայի «թշնամին» չէ, այլ` գործընկերը, ընդսմին` նաեւ ՆԱՏՕ-ի գործընկերը: Միջինասիական տարածաշրջան նրա կատարած այցի իմաստը նույնպես թափանցիկ էր` Ռուսաստանն այստեղ իր շահերն ունի եւ ամենեւին մտադիր չէ դրանք որեւէ մեկին «զիջել», որքան էլ «թանկ» լինի դրա «գինը»: Մոսկվայում ԱՄՆ-ի նախագահ Բիլ Քլինթոնին ընդունելուց հետո, որի ժամանակ անդրօվկիանոսյան հյուրն անթաքույց մատնանշում էր համաշխարհային խաղաղությանն ուղղված «նոր սպառնալիքները», այսպես կոչված, «թափթփուկ» երկրներից, որոնց թվում մատնանշում էր Հյուսիսային Կորեան, Պուտինն անսպասելիորեն «երեսով շրջվեց» դեպի նույն այդ երկիրը, արտգործնախարար Իգոր Իվանովի շուրթերով հայտարարելով, թե «նախագահ Պուտինը մեկնում է բարեկամ երկիր»: Ահա այսպես` ձեզ համար «թափթփուկ» է, մեզ համար` «բարեկամ»: Սա մի քանի «ծալքերով» հանելուկ է. ա) Ռուսաստանն իր բարեկամներին ինքնուրույն է ընտրում, անկախ նրանից, թե դա ձեզ որքանով է դուր գալիս, բ) Ռուսաստանը կարող է ստանձնել «թափթփուկների» եւ Արեւմուտքի միջեւ «կամրջի» դերը, եթե դուք իսկապես ուզում եք չեզոքացնել համաշխարհային խաղաղությանն սպառնացող վտանգը, գ) Ռուսաստանը կարող է նեցուկ դառնալ «թափթփուկներին», եթե դուք գնաք թշնամանքի խորացման կործանարար ճանապարհով...

Մի խոսքով, Վլադիմիր Պուտինը Ռուսաստանի եւ համաշխարհային պատմության մեջ փորձում է բացել նոր էջ: Որքանով կհաջողվի` ցույց կտա ապագան:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Ադրբեջանում Իրանի նախկին եւ ներկա դեսպանները` Հայաստանի եւ Ադրբեջանի մասին

Թարգմանաբար ընթերցողներին ենք ներկայացնում Ադրբեջանում Իրանի Իսլամական Հանրապետության նախկին եւ ներկա դեսպաններ Նահավանդյանի եւ Ալիռեզա Բիգդելիի տեսակետները Հայաստանի եւ Ադրբեջանի մասին, որոնք տպագրվել են համապատասխանաբար «Ռեսալաթ» օրաթերթում (1992 թ., սեպտեմբեր) եւ «Ամու-Դարյա» հանդեսում (1999 թ., հուլիս): Արտահայտված տեսակետները հետաքրքիր են հատկապես այն առումով, որ Նահավանդյանն անդրադառնում է Ադրբեջանին Մեղրիով միջանցք տալու եւ Նախիջեւանի հետ ուղղակի կապ հաստատելու խնդրին, իսկ Բիգդելին անուղղակիորեն հաստատում է, թե մինչեւ 1918 թ. Հարավային Կովկասում «Ադրբեջան» անունով պետություն չի եղել:

Դեսպան ՆԱՀԱՎԱՆԴՅԱՆ. «...Թուրքիան Ղարաբաղի հարցում երեք շահ է հետապնդում: Առաջին` բարձրացնել իր հեղինակությունն Ադրբեջանում եւ ճանփա հարթել դեպի Կենտրոնական Ասիա: Երկրորդ` հայ-թուրքական դարավոր թշնամանքը մոռացնել տալ եւ երրորդ` տարածաշրջանում կատարել Արեւմուտքի կողմից իր վրա դրված պարտականությունները: Նա փորձում է Հայաստանի վրայով ճանփա բացել դեպի թուրքալեզու տարածքներ. դրանով թե` ուղիղ կապ կունենա եւ թե` Հայաստանին կկտրի հարավային իր հզոր հարեւանից: Հայաստանը երբեք նման բան չի հանդուրժի, քանի որ բոլոր երկրները ձգտում են առավել շատ հարեւաններ ունենալ, չի ցանկանա սահմանափակվել Ադրբեջանի, Թուրքիայի եւ անկայուն Վրաստանի միջեւ: Հայաստանի տարածքով ճանփա բացելը շոշափում է յոթ ուժերի շահեր` Թուրքիա, Արեւմուտք, Ռուսաստան, Իրան, Ադրբեջան, Հայաստան եւ Նախիջեւան (Իրանը երբեք Նախիջեւանը չի համարում Ադրբեջանի մաս- Թ. Հ.): Նման միջանցքի ապահովությունը հսկայական ծախս կպահանջի Թուրքիայից: Արեւմուտքը հասկանում է, որ նման առավելությունից օգտվելու են մահմեդականները: Ռուսաստանն իր ապահովության գոտում նման բան չի հանդուրժի, իսկ Նախիջեւանը դրանով կձուլվի Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի միջեւ, եւ նրա ինքնությունից այլեւս ոչինչ չի մնա: Ադրբեջանի համար միջանցքի գոյությունը Ղարաբաղի կորուստ է նշանակում: Հայաստանը եւս նման բան չի հանդուրժի, եւ եթե այս իշխանությունն ընդունի էլ, հաջորդները կմերժեն: Իրանը եւս բազմիցս հայտարարել է, որ իր սահմաններում որեւէ փոփոխություն չի հանդուրժի: Այս միջանցքի հարցը դատապարտված է ձախողման»:

Դեսպան ԱԼԻՌԵԶԱ ԲԻԳԴԵԼԻ. «Պատմական փաստերը եւ փաստաթղթերը հաստատում են, որ իրանա-ադրբեջանական հարաբերությունները, որպես երկու քաղաքական միավորներ, սկսվել են 1918 թ. եւ շարունակվել մինչեւ 1920 թ.: Նույնիսկ այն բանից հետո, երբ Ադրբեջանը մտավ ԽՍՀՄ կազմում, պարսիկ քաղաքագետները ջանում էին բարի հարաբերություններ հաստատել մահմեդական ադրբեջանցի ժողովրդի հետ: ԽՍՀՄ քաղաքներից Բաքուն միակն էր, որտեղ Իրանն ուներ հյուպատոսություն ընդհուպ ԽՍՀՄ փլուզումը... 1989 թ. հունիսին Մեջլիսի խոսնակ Հաշեմի Ռաֆսանջանին ժամանեց Մոսկվա, Լենինգրադ եւ Բաքու: Իրանն առաջին երկիրն էր, որը ճանաչեց Ադրբեջանի անկախությունը: Թեհրան-Բաքու քաղաքական համագործակցության առաջին քայլերից էր Իրանի աջակցությունը Ադրբեջանին` Իսլամական համաժողով կազմակերպությանը եւ ՏՀԿ-ին անդամակցելու հարցում: Բացի այդ, 1992-ին Իրանի ԱԳՆ-ը հատուկ որոշում է կայացրել, համաձայն որի տարբեր երկրներում Իրանի դեսպանատները պարտավոր էին համապատասխան օժանդակություն ցուցաբերել ադրբեջանցի դիվանագետներին... Իրանը ղարաբաղյան հակամարտությունը համարում է Ադրբեջանի հիմնական խնդիրը, ամեն կերպ փորձում այդ պրոբլեմը լուծել խաղաղ ճանապարհով... Իրանի եւ Հայաստանի հարաբերությունները պետք է դիտարկել տրամաբանության տեսակետից: Անհրաժեշտ է հայ-իրանական հարաբերությունները դիտարկել հետեւյալ երեք փաստարկների լույսի ներքո. ա) մահմեդական Իրանի եւ քրիստոնյա Հայաստանի հարաբերություններն ապացույց են, որ մահմեդականներն ու ոչ մահմեդականները կարող են պահպանել բարիդրացիական հարաբերություններ, բ) Հայաստանը տարածաշրջանի պետություններից է եւ Իրանի հարեւանը, գ) Թեհրան-Երեւան հարաբերություններն ուղղված չեն երրորդ երկրի դեմ: Ցավոք, Ադրբեջանը, հաշվի առնելով իր ժողովրդի զգայունությունը եւ խանդը, շահարկում է հայ-իրանական բարյացակամ հարաբերությունների փաստը: Քանի որ Ադրբեջանն ինքն է փորձում հարաբերությունները կարգավորել Հայաստանի հետ, որպես իր հարեւան երկրի, Իրանը եւս ջանում է լավ հարաբերություններ պահպանել իր բոլոր հարեւանների հետ: Թող ոչ ոք չակնկալի, որ Իրանն անտարբեր կարող է լինել Կովկասի խնդիրներին»:

Պատրաստեց` Թ. Հ.

Կարսում դարձյալ զբոսաշրջիկներ են հայտնվել

«Նյու Յորք թայմս» թերթի հունիսի 7-ի համարի միջազգային էջում Ստիվն Քինզերը Կարսից գրում է, որ զբոսաշրջիկները վերադառնում են Թուրքիայի արեւելյան շրջանները: Ստորեւ թարգմանաբար հոդվածի գլխավոր մասերը: Թերթը տպագրել է նաեւ Անիի ավերակների մեծադիր նկարը:

Տարիներ շարունակ պատերազմի եւ ահաբեկչության հետեւանքով հյուծված Արեւելյան Թուրքիայում մարդիկ անսպասելիորեն դարձյալ հանդիպում են զբոսաշրջիկների:

«Անցյալ տարի նախօրոք տեղեր ապահոված խմբերից միայն երկուսը ժամանեց: Այս տարվա մայիսին ինը խումբ եկավ: Մարդիկ նույնիսկ առանց նախօրոք պատվիրելու են գալիս: Չեմ հիշում, թե վերջին անգամ երբ էր նման բան պատահել», պատմում է Կարսում հյուրանոցի տնօրեն Մեհմեդ Քայան:

Թուրքիայի արեւելյան` հիմնականում քրդական շրջաններում խաղաղության հաստատումից հազիվ մի տարի անց զբոսաշրջիկները վերադառնում են` հաստատելով, որ զբոսաշրջությունը կարող է եկամտի կայուն աղբյուր դառնալ այն տարածքում, որտեղ գործազրկությունն ամենաբարձրն է ողջ երկրում:

Կարսն ամենամոտիկ քաղաքն է ավերված, բայց դեռեւս տպավորիչ Անի քաղաքի, որը 10 դար առաջ եղել է Հայաստանի բարգավաճ մայրաքաղաքը: 1980-ական թվերին տարեկան մինչեւ 35 հազար զբոսաշրջիկ էր այցելում Անի, 1990-ականներին, երբ տարածքի մեծ մասը գտնվում էր զինվորական իշխանության ներքո, ամայություն էր տիրում: Այժմ կարծես աշխուժություն է նկատվում, եւ մինչեւ ամառվա վերջը 15 հազար զբոսաշրջիկ է ակնկալվում: Մինչեւ անցյալ տարի Անի այցելելու համար հատուկ զինվորական անցաթղթեր էին անհրաժեշտ, որոնք շատ հաճախ մերժվում էին: Հիմա Կարսում տեղավորված զբոսաշրջության գրասենյակից անցաթղթեր ստանալը սովորական երեւույթ է: 1990-ականներին, երբ քուրդ ապստամբների դեմ պայքարն ուժեղ էր, ամենուրեք զինվորներ էին, որոնք օտարներին դիտում էին որպես հավանական լրտեսներ: Այսօր, երբ քուրդ ղեկավարը բանտում է, եւ կռիվները դադարեցված են, դրությունը շատ ավելի հանգիստ է, չնայած որոշ հսկիչ կետեր դեռեւս գործում են:

«Մարդիկ խոսում են զբոսաշրջության մասին, որը մի տարի առաջ աներեւակայելի էր», ասում է Ադանայում Ամերիկայի հյուպատոս Ստյուարտ Ջոնսը: Ճիշտ է, դեռ վստահ չեմ, որ մարդիկ ամբողջովին իրենց կարող են հանգիստ զգալ, բայց շատ բան կարելի է անել հիմա, որ չէր կարելի անել երկար ժամանակ»:

Այսօրվա Արեւելյան Թուրքիայի տարածքը, որը քաղաքակրթության խաչմերուկ է եղել դարեր շարունակ, զարմանալիորեն հարուստ է հուշակոթողներով եւ անտիկ վայրերով, որոնցից շատերը չեն էլ հայտնաբերված: «Եթե նման տրամադրվածությունը շարունակվի եւս մի քանի տարի, մեր տարածքը կդառնա աշխարհի ցանկացած գեղեցիկ վայրերից մեկը», նշում է Մուրատ Թուրքօղլուն` Վանում այժմ վերանորոգվող գլխավոր հյուրանոցի տերը:

Չնայած զբոսաշրջության բուռն աճին, որոշ թեժ կետեր դեռեւս մնում են ոստիկանության խիստ հսկողության ներքո եւ արգելված են օտարերկրացիների համար:

ԱԶԳ

Մշակույթ

Միայն սենտիմենտ եւ ոչ մի բռնություն

Ավարտվեց Կաննի 53-րդ կինոփառատոնը

Կաննի միջազգային 53-րդ կինոփառատոնի գլխավոր մրցանակը՝ «Ոսկե դափնեճյուղը», այս տարի շնորհեցին մինչեւ փառատոնի սկսվելը: Դանիացի ժամանակակից ռեժիսոր Լարս ֆոն Տրիերի «Մթան մեջ պարող կինը» ֆիլմի շուրջը ստեղծված իրարանցումն աճում էր օրեցօր: Ֆրանսիացի կինոհանդիսատեսի հետաքրքրությունը բորբոքված էր նաեւ այն պատճառով, որ ֆիլմում նկարահանվել էր կինոյի կենդանի լեգենդ Քաթրին Դընյովը:

Երբ երկար սպասված օրը եկավ, նույնիսկ ոչ բոլոր տոմս ունեցողները դահլիճ մտան: Կաննի հանրահայտ աստիճանների սկզբնամասում այնպիսի խառնաշփոթ էր ստեղծվել, որ անգամ Փառատոնների պալատի անվտանգության ծառայությունը չէր տիրապետում իրադրությանը: Կարգը վերականգնեցին շտապ կանչված ոստիկանները, որոնք արյունոտված դեմքերով խառնակիչներին տանում էին ոստիկանական տարբեր բաժանմունքներ: Ի դեպ, ոստիկաններին անհանգստացրին ոչ միայն կարգը խախտողները, այլեւ քրեականները: Այս քանակությամբ գողություն եւ թալան չէր արձանագրվել փառատոնի անցկացման որեւէ ժամանակ, որի մասին բացահայտ խոսում է տեղական մամուլը:

Բայց վերադառնանք դահլիճ, ուր ցուցադրվում էր «Մթան մեջ պարող կինը» ֆիլմը: Էկրանային այս

Այսպիսի ճոխ տեսարաններ կային ոչ միայն Անրի Սերնոյի «Կեսգիշեր» ֆիլմում:

Կադր «Վարդի անունը» ֆիլմից: Ֆիլմը նկարահանվել է Մարգերիտ Դյուրասի վեպի հիման վրա:

զվարճալիքն արժե՞ր այսքան կրքերին: Չեխ դժբախտ տարագիր կինը, որն արագորեն կորցնում է տեսողությունը, շարունակում է աշխատել, որպեսզի խնայի ամեն մի դոլարը՝ հիվանդ որդուն բուժելու համար... Այս սենտիմենտալ պատմությունն անշուշտ հուզիչ է նկարահանված: Եվ երբ հուսահատության վերջնակետին հասած հերոսուհին սպանություն է կատարում եւ գնում կառափնարան, հանդիսականներից արցունքներ քամեց:

Ֆիլմն, անշուշտ, շատ է հուզելու երգչուհի Բյորքի երկրպագուներին: Նա ոչ միայն հրաշալի էր խաղում գլխավոր հերոսուհու դերը, այլեւ գրել էր ֆիլմի երգերը եւ ինքն էլ դրանք կատարում էր: Բայց ֆոն Տրիերի ֆիլմը տագնապ պարգեւեց նրանց, ովքեր մտածում են, որ էկրանային ժամանակը չպետք է հավասարվի ֆիզիկականին, եւ օպերատորական խցիկը չպետք է անցնի մեկ առարկայից մյուսին՝ ինչպես մարդկային հայացքը: Դա ազդում է շատերի նյարդերի վրա:

Կաննում իր հաղթանակը ֆոն Տրիերը բեմադրել էր նախապես: Բոլոր ժուռնալիստները ստացել էին նրա ուղարկած բացիկները, որոնցում մեթրը կոչ էր անում «ձեռնպահ մնալ ֆիլմի ավարտը թերագնահատելուց»: Այսպիսի խնդրանքից հետո նույնիսկ նրանք, ովքեր այս գեղագետի արվեստի երկրպագու չէին, ֆիլմը դիտեցին մինչեւ վերջ (այն տեւում է 2 ժամ 19 րոպե):

Բյորքը մամուլի ասուլիսին չներկայացավ: Ռեժիսորը բացատրեց, որ նրա դերն այնպես հանճարեղ էր մտահղացված, որ արտիստուհին այն իմաստավորելու է միայն 20 տարի հետո: Երբ հասկանալի դարձավ, որ ամեն ինչ այս կամ այն կերպ վերաբերում են տիկին Գուդմունդսդոտտիրին (Բյորքի մայրենի իսլանդերենից թարգմանած սա նշանակում է Գուդմունդի աղջիկ), նկատելիորեն վրդովեցրեց մյուս տիկնոջը՝ Դընյովին, որը գլխավոր հերոսուհու ընկերուհու դերն է կատարում «Մթան մեջ պարող կինը» ֆիլմում: Իր բաժին հաճոյախոսությունները լսելով, աստղը հանգստացավ:

Բյորքը ժուռնալիստներին չի սիրում, որովհետեւ վերջիններս գրեթե միշտ նույն հարցն են տալիս. ո՞վ է արտիստուհու 15-ամյա որդու հայրը: Երգչուհին, ինչպես եւ Ջոդի Ֆոստերը, այն գաղտնի են պահում, եւ մի անգամ, զայրույթի պահին, փշուրների վերածեց ֆոտոթղթակցի լուսանկարչական ապարատը: Ժուռնալիստը փորձում էր նրան պատկերել որդու հետ:

Բյորքը փայլեց միայն ֆիլմի երեկոյան ցուցադրության ժամանակ, երբ ներկայացավ Ժան Պոլ-Գոթիեի ավանգարդիստական հանդերձանքով եւ կանգնեց ժուռնալիստներից ավելի քան պատշաճ հեռավորության վրա:

Փառատոնային կյանքը հոսում էր ոչ միայն կինոդահլիճներում, այլ Կաննի բոլոր թաղամասերում: Ամենուր կազմակերպվում էին երեկույթներ, կոկտեյլի հավաքներ, ընդունելություններ: Անցնում էիր Կրուազետ առափնյակով եւ երբեմն առ երբեմն հանդիպում աստղերից որեւէ մեկին: Քայլում էիր շքեղ «Յունիֆրանսի» դեմով եւ հասկանում, որ ներսում, շքեղ դահլիճում աստղեր են փայլում:

Բայց ամենամեծ շքեղությունն առագաստանավերի վրա էր տեղի ունենում: Գրեթե բոլոր նավերի վրա ընտիր գինիներ էին մատուցվում: Ռուսական նավերի վրա, իհարկե, օղի: Ինչպես կարգն է, անհրաժեշտ քանակություն ըմպելով, բոլորն էլ միասին երգում էին: Ռուսական խմբերգերը, հասկանալի է, օդ էին հանում ճայերին եւ քնահարամ անում մյուս նավերի վրա քնածներին:

Ինչ որ է, Կաննն այս տարի փայլեց սենտիմենտով՝ ի հեճուկս սարսափների եւ բռնությունների սիրահարների:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱՌՆՅԱՆ

Արշիլ Գորկու դուստրը ցուցադրում է Լոնդոնում

Բրիտանական «Թայմս» թերթից քաղելով լրատվությունը, «Արմինյն միրոր սփեքթեյթր» շաբաթաթերթը հաղորդում է, որ մինչեւ հունիսի 3-ն իր նկարները Լոնդոնի արվեստասեր հասարակությանն է ներկայացրել «Ամերիկահայ աբստրակտ էքսպրեսիոնիստ Արշիլ Գորկու դուստր Մառո Գորկին»: Անորոշ պատանեկության շրջան բոլորելուց հետո նա սովորել է Սլեյդ արվեստի կենտրոնում եւ ամուսնացել անգլիացի գրող եւ արվեստագետ Մաթյու Սփենդերի հետ: Ապրում է Տոսկանայում:

«Նմանության շատ եզրեր կարելի է գտնել հոր եւ դստեր միջեւ: Երկուսն էլ հրապուրված են ծաղիկներով: «Լոնդոն Ռայլում» իր առաջին ցուցահանդեսից սկսած նա ավելի է մոտենում ամբողջական աբստրակցիոնիզմին: Այս 5-րդ ցուցահանդեսում երկու նկար հասնում է իր նպատակին, սակայն ընդհանուր առմամբ կտավները դեռ տատանվում են եզրագծում: Գույները հարուստ են եւ ջերմ: Քաջալերելի է տեսնել մի նկարչի, որը գիտի, թե ուր է գնում եւ ժամանակը չի խնայում հասնելու իր նպատակին», գրել է նրա մասին «Թայմսը»:

Հ. Ծ.

ՀԻՇԱՏԱԿԻ ԶԱՆԳԵՐ

Սփիլբերգն էլ էր ներկա ցեղասպանության հուշ-երեկոյին

«Արմինյն միրոր սփեքթեյթր» շաբաթաթերթը հայտնում է, որ Կալիֆոռնիայի «Վալի դրեսս» թերթում Ալան Շենը գրել է Լանկաստերի կատարողական արվեստի կենտրոնում վերջերս տեղի ունեցած հավաքի մասին, որի ընթացքում նշանավորվել է ցեղասպանությունն ընդհանրապես՝ սկսած ամերիկացի բնիկների ոչնչացումից մինչեւ 20-րդ դարի հայկական, հրեական, կամբոջական, ինչպես նաեւ հուտու, թութսի եւ նախկին Հարավսլավիայի էթնիկական այլ խմբերի կոտորածները: Հավաքը, կազմակերպված հրեական Հոլոքոստի հիշատակի օրվա առթիվ, մեծ թվով վերապրողների էր մեկտեղել: Նրանք սրտաճմլիկ պատմություններով ավելի քան 800 ներկաների մի անգամ եւս հիշեցրել են, որ մոռացության մատնելը կամ մատնելու փորձերը միայն նպաստում են ոճրագործության կրկնությանը:

Խոսք առնողների թվում է եղել նաեւ Մ. Նահանգների գերագույն դատարանի նախկին դատավոր, այժմ թոշակառու, ճանաչված հասարակական գործիչ Արման Առաքյանը, որը պատմել է երկու երեխաների հետ իր մեծ մոր հարկադիր տարագրության մասին դեպի Եփրատ, դեպի Դեր Զոր:

Լսողների թվում եղել է հայտնի կինոռեժիսոր Սթիվն Սփիլբերգը, որը աշխարհին էր ներկայացրել «Շինդլերի ցուցակը» ցնցող ֆիլմը: Ըստ վերոհիշյալ կենտրոնի հասարակայնության հետ կապի ներկայացուցիչ Էն Օլդրիջի, Սփիլբերգն առանց աղմուկի, գաղտնի սողոսկել է դահլիճ, որպեսզի ներկաների ուշադրությունը չշեղի բուն նյութից:

Սփիլբերգը, որը հրեական համայնքային հաստատության անդամ է, վերջին շրջանում մեծ ջանքեր է գործադրում՝ աշխարհին հասկացնելու ցեղասպանության արհավիրքը: Տաղանդավոր կինոգործիչը մի նոր ֆիլմ կստեղծի՞ իր ստացած տեղեկությունների հիման վրա՝ ցույց կտա ապագան: Առայժմ երեւի նա «բանահավաքի» դերում է:

Հ. Ծ.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Լույս է տեսել Կիլիկիո Սահակ եւ Բաբգեն կաթողիկոսների նամակագրությունը

Անցյալ տարի Անթիլիասում, Կիլիկիո կաթողիկոսության տպարանում լույս է տեսել «Թղթակցութիւն Սահակ Բ եւ Բաբգէն Ա կաթողիկոսներու» (գրքի շապիկի ու անվանաթերթի վրա սխալմամբ տպվել են Սահակ Ա եւ Բաբգեն Բ— Գ. Յ.) վերնագրով 350 էջանոց մի արժեքավոր հրատարակություն, որը Կիլիկիո կաթողիկոսության արխիվների մատենաշարի առաջին հատորն է: 1998 թ. կաթողիկոսության մատենադարանապետ Վարդան արք. Դեմիրճյանի աշխատասիրությամբ նույն տպարանում լույս էր տեսել նման մի հատոր, որն ընդգրկում էր Բաբգեն Ա աթոռակից կաթողիկոսի պատմաբանասիրական հարցերով նամակագրությունը վիեննական Մխիթարյան հայրերի հետ: Այս երկու գրքերը լույս են սփռում 20-րդ դարի հայ ականավոր եկեղեցական գործիչ, գիտնական ու կազմակերպիչ Բաբգեն Գյուլեսերյանի անձի վրա, մի մարդ, որն առ այսօր իր արժանի գնահատականին չի արժանացել:

Սահակ եւ Բաբգեն կաթողիկոսների թղթակցության հատորը բաղկացած է «Երկու խոսքից», «Նախաբանից», բուն նամակներից, «Հավելվածից» ու անձնանունների ցանկից: Իր ստորագրած «Երկու խոսքում» Մեծի Տանն Կիլիկիո Արամ Ա կաթողիկոսը հայտնում է, որ իր գործունեության առաջնահերթություններից է «մեր Կաթողիկոսարանի արխիվներուն ընդհանուր, ամբողջական ու մասնագիտական դասավորումը», որը մինչեւ այսօր չի արվել եւ որին 1996 թ.-ից ձեռնամուխ է եղել լիբանանահայ վաստակաշատ մանկավարժ ու մշակութային գործիչ Գրիգոր Շահինյանը: Նա էլ կազմել, խմբագրել ու դասավորել է այս թղթակցությունը: Գիրքը լույս է տեսել Սարգիս, Ավետիս եւ Հակոբ Դեմիրճյան եղբայրների մեկենասությամբ:

Նախաբանում Գ. Շահինյանը տեղեկություններ է հաղորդում նամակների գրման պայմանների, ընդգրկված թեմաների, օգտագործած թղթի ու լեզվի ոճի մասին:

Փաստաթղթերի ժողովածուն բովանդակում է 147 վավերագրեր, որոնցից 72-ը պատկանում են Սահակ կաթողիկոսի, 75-ը՝ Բաբգեն եպիսկոպոսի գրչին: Գ. Շահինյանը հայտնում է, որ վստահաբար կան Բաբգեն եպիսկոպոսի ուրիշ նամակներ, «բայց չենք գիտեր ո՛ւր եւ ինչպե՛ս պետք է փնտռել զանոնք»:

Բաբգեն եպիսկոպոսի նամակների մեծագույն մասը գրված են Երուսաղեմի Սբ. Հակոբյանց վանքից, որի միաբանն էր նամակագիրը, իսկ Սահակ կաթողիկոսի նամակները՝ Բեյրութից, Դամասկոսից ու Հալեպից, որոնց միջեւ էր երթեւեկում վտարանդի հայրապետը 20-ական թվականներին: Նամակները գրվել են 1922 թ. դեկտեմբերի վերջ—1930 թ. սեպտեմբեր ժամանակաշրջանում եւ կարեւոր տեղեկություններ են բովանդակում հետեւյալների մասին. Երուսաղեմի պատրիարքության, նրա ժառանգավորաց վարժարանի ու «Սիոն» ամսագրի պատմություն, Կիլիկիո կաթողիկոսության, Սիրիայի եւ Լիբանանի հայկական գաղթօջախների նոր շրջանի պատմություն, հայ եկեղեցու նվիրապետական աթոռների միջեւ փոխհարաբերություններ, հայ-արաբական, հայ-ֆրանսիական ու թուրք-ֆրանսիական հարաբերություններ, Կիլիկիո աթոռի գործերին ՀՅԴ միջամտություն եւ այլն:

«Հավելվածում» բերված է չորս փաստաթուղթ՝ Սահակ կաթողիկոսի «Հայրական խոսք Լիբանանի հայության» (ՀՅԴ ոտնձգությունների մասին), նրա «Կտակը» (Կիլիկիո աթոռի վերահաստատման մասին), Լիբանանում եւ Սիրիայում Երուսաղեմի պատրիարքությանը պատկանող տեսչությունների ու ունեցվածքը Կիլիկիո աթոռին զիջելու մասին պատրիարքության տնօրեն ժողովի որոշումն ու դրան Սահակ կաթողիկոսի շնորհակալագիրը:

Ցանկալի պիտի լիներ, եթե հատորի վերջում լիներ նաեւ տեղանունների ցանկ եւ հատորն ունենար բարեխիղճ ու ուշադիր սրբագրիչ, քանի որ տարբեր բնույթի թերիներն ու սխալները համեմատաբար շատ են:

Այսուհանդերձ, մեծապես ողջունելի է Գ. Շահինյանի աշխատասիրությամբ այս հատորի հրատարակության փաստը: Հուսանք, որ այս արժեքավոր մատենաշարի մյուս հատորները եւս շուտով կդրվեն հայ ընթերցողների եւ ուսումնասիրողների սեղանին:

ԳԵՎՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

ՕՐԱՑՈՒՅՑ

Հունիսի 15

- 1215 թ. Անգլիայի Հովհան Անհող թագավորը ստորագրեց Ազատությունների մեծ խարտիան, որով զգալիորեն ընդլայնվեցին ֆեոդալական վերնախավի իրավունքները եւ սահմանափակվեց թագավորական իշխանությունը:
- 1843 թ. ծնվել է նորվեգացի նշանավոր կոմպոզիտոր Էդվարդ Գրիգը: Գրիգն իր հանճարի ուժով նորվեգական երաժշտությունը բարձրացրեց համաշխարհային դասական երաժշտության գագաթները:
- 1893 թ. մահացել է Ֆերենց Էրկելը՝ հունգարական ազգային օպերայի հիմնադիրը:
- 1899 թ. ծնվել է հայ նկարիչ-քանդակագործ Երվանդ Քոչարը:
- 1919 թ. ծնվել է իտալացի հանրահանաչ դերասան եւ ռեժիսոր Ալբերտո Սորդին:
- Այս օրը հին հայկական տոմարով Մարգաց ամսվա Արամազդ օրն է:

ՆԱԻՐԱ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ

Մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

Առաջնության մրցաշարերում

Հայաստանի առաջնության բարձրագույն խմբի մրցաշարում անցկացվեցին հերթական տուրի խաղերը:

Շատ համառ պայքարում ընթացավ **«Զվարթնոց»-«Շիրակ»** հանդիպումը: Ամբողջ խաղի ընթացքում երկու թիմերի ֆուտբոլիստները փորձում էին գոլ խփել մեկմեկու, բայց երկար ժամանակ նրանց ջանքերն ապարդյուն էին: Միայն հանդիպման 81-րդ րոպեին Գյումրիի թիմի խաղացող Տիգրան Դավթյանը գրավեց «Զվարթնոցի» դարպասը: Թվում էր, թե հանրապետության չեմպիոնը հերթական հաղթանակը կտանի, բայց դաշտի տերերը շարունակում էին իրենց գրոհները, որոնցից մեկի ժամանակ, 86-րդ րոպեին, Արսեն Ավետիսյանը հավասարեցրեց հաշիվը՝ 1-1:

«Արարատը» մրցաշարային աղյուսակում երկրորդ հորիզոնական տեղափոխվեց՝ շնորհիվ **«Արախի»** նկատմամբ 2-0 հաշվով տարած հաղթանակի: Երեւանցիներից աչքի ընկան Հովհաննես Անտոնյանը (23) եւ Տիգրան Եսայանը (59): Հանրապետության ուժեղագույն թիմերից մեկը՝ «Արախը», վերջին շրջանում նահանջ է ապրում: Նախորդ տուրում նա հյուրընկալվելիս խոշոր հաշվով զիջեց «Շիրակին», այս անգամ պարտություն կրեց սեփական խաղադաշտում, ինչը չափազանց հազվադեպ է պատահում:

Դանդաղ, բայց վստահորեն, միավորներ է վաստակում Աշտարակի **«Միկան»**: Ընդունելով վերջապահին՝ **«Լեռնագործին»**, նա հասավ հաղթանակի՝ 2-0: Խաղասկզբում (12) կապանցիները սեփական տուգանային հրապարակում խախտեցին կանոնները, եւ Սամվել Նիկոլյանը իրացրեց 11 մ տուգանայինը: Հանդիպման 72-րդ րոպեին աչքի ընկավ երկրորդ խաղակեսում փոխարինման մտած Գոռ Հովհաննիսյանը:

Աշխույժ պայքար ստացվեց երիտասարդ ֆուտբոլիստներով համալրված երեւանյան երկու թիմերի՝ **«Դինամոյի»** եւ **«Կիլիկիայի»** հանդիպման ժամանակ: Դինամոյականները երկու անգամ առջեւում էին հաշվի մեջ (1-0, 2-1) մեջ, բայց ի վերջո պարտություն կրեցին 2-4 հաշվով: «Դինամոյից» գոլերը խփեցին Արթուր Գալստյանը (27), Վարդան Բիչախչյանը (47), «Կիլիկիայից»՝ Նշան Էրզրումյանը (43, 62), Սերգեյ Էրզրումյանը (59), Արման Քարամյանը (80):

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Շիրակ	10	7	3	0	32-3	24
2. Արարատ	10	7	0	3	15-9	21
3. Զվարթնոց	10	6	2	2	20-11	20
4. Արախ	10	6	1	3	22-15	19
5. Միկա	10	5	2	3	16-9	17
6. Կիլիկիա	10	2	1	7	14-22	7
7. Դինամո	10	1	1	8	11-29	4
8. Լեռնագործ	10	1	0	9	10-42	3

Հանրապետության առաջնության առաջին խմբի մրցաշարում անցկացվեցին 8-րդ տուրի խաղերը:

Սկզբունքային մրցավեճ ծավալվեց Վանաձորում, որտեղ հանդիպեցին մինչ այդ ոչ մի միավոր չկորցրած երկու թիմեր՝ «Լոռին» եւ «Արմենիկումը»: Գրանցվեց մարտական ոչ-ոքի՝ 2-2, եւ աղյուսակում կրկին երկիշխանություն է: Տուրի մյուս հանդիպումներում այսպիսի արդյունքներ արձանագրվեցին. «Ղարաբաղ»-«Դինամո-2»՝ 2-1, ՖԻՄԱ-«Արփա»՝ 1-1, «Գյումրի»-«Կոտայք»՝ 0-2:

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Արմենիկում	7	6	1	0	31-3	19
2. Լոռի	7	6	1	0	18-2	19
3. Ղարաբաղ	7	4	2	1	15-5	14
4. Արփա	8	3	3	2	10-9	12
5. Դինամո-2	7	2	2	3	9-11	8
6. Կոտայք	7	2	1	4	12-14	7
7. ՖԻՄԱ	7	1	2	4	9-14	5
8. Գյումրի	7	1	1	5	3-25	4
9. Տավուշ	7	0	1	6	5-30	1

Անակնկալները շարունակվում են

« » խմբի երկու խաղերով եզրափակվեց Եվրոպայի 11-րդ առաջնության խմբային փուլի առաջին տուրը:

Նորվեգիա-Իսպանիա՝ 1-0 (0-0): *Ռոտերդամ, «Դե Կուիպ» մարզադաշտ, 48 հազար հանդիսական: 13 հունիսի: Մրցավար՝ Գամալ Ղանդուր (Եգիպտոս): Գոլը խփեց Իվերսենը (66):*

Տարօրինակ օրինաչափությամբ՝ առաջնության ֆավորիտ համարվող թիմերից մի քանիսն անհաջողության են մատնվել: Դրանցից մեկը Իսպանիայի հավաքականն է: Նորվեգիայի թիմի հետ խաղում նրա հնարավորություններն ավելի բարձր էին գնահատվում, բայց նա պարտվեց: Նորվեգացիները ոչ մի բանով չէին զիջում մրցակիցներին, իսկ պայքարելու ցանկությամբ գերազանցում էին նրանց: Շատ վտանգավոր էին սկանդինավցի ֆուտբոլիստների գրոհները, որոնցում զգացնել էր տալիս նրանց բարձր հասակի առավելությունը: Միակ գոլը խփվեց երկրորդ խաղակեսի միջնամասում: Նորվեգացի Սթեֆեն Իվերսենը, ստանալով հեռահար փոխանցումը, անհավատալիորեն առաջ եկած դարպասապահ Մոլինայի հետ պայքարում կարողացավ հաղթել ու խփել հաղթական գոլը:

Հարավսլավիա-Սլովենիա՝ 3-3 (0-1): *Շարլեռուա, «Կոմունալ» մարզադաշտ, 28 հազար հանդիսական: 13 հունիսի: Մրցավար՝ Վիտոր Մանուել Մելու Պերեյրա (Պորտուգալիա): Գոլերը խփեցին Զախովիչը (23, 56), Պավլինը (52)՝ Սլովենիա, Միլոշեւիչը (66, 73), Դրուլովիչը (70)՝ Հարավսլավիա:*

Շատ արդյունավետ ստացվեց այս հանդիպումը: Մասնագետները կարծում էին, որ բալկանյան երկու երկրների հավաքականների խաղն անզիջում կլինի, բայց որ այդ աստիճան տարօրինակ բնույթ կունենա, դժվար էր նույնիսկ ենթադրել: Խոշոր մրցումների մեծ փորձ չունեցող Սլովենիայի թիմի ֆուտբոլիստներն արժանի խաղ ցույց տվեցին եւ կարող էին հաղթել: Բայց հանդիպման երկրորդ կեսի մի քանի րոպեների ընթացքում կորցրին եղած գնդակի առավելությունը: Առաջին խաղակեսի միջնամասում հաշիվը բացեց Զլատկո Զախովիչը, որը գլխի հարվածով գնդակն ուղարկեց հարավսլավացիների դարպասը: Երկրորդ խաղակեսի սկզբում մոտավորապես նույն ոճով երկրորդ գոլը խփեց Միրան Պավլինը, իսկ մի քանի րոպե անց Զախովիչը հաշիվը դարձրեց 3-0: Երբ 60-րդ րոպեին հարավսլավացի Սինիշա Միխայլովիչը երկրորդ դեղին քարտը ստանալով հեռացվեց խաղադաշտից, թվաց, թե Սլովենիայի հավաքականն այդպես էլ հաղթական ավարտի կհասցնի հանդիպումը: Բայց կատարվեց անսպասելին. 7 րոպեի ընթացքում հարավսլավացիները հավասարեցրին հաշիվը: Երկու անգամ աչքի ընկավ փոխարինման մտած Սավո Միլոշեւիչը, մեկ անգամ՝ Լյուբինկո Դրուլովիչը: Հեսագայում կողմերը գոլ խփելու նոր հնարավորություններ ունեցան, բայց հաշիվը մնաց անփոփոխ՝ 3-3:

«C» խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Նորվեգիա	1	1	0	0	1-0	3
2. Հարավսլավիա	1	0	1	0	3-3	1
3. Սլովենիա	1	0	1	0	3-3	1
4. Իսպանիա	1	0	0	1	0-1	0

ՇԱԽՄԱՏ

Առջեւում մեր խաղակն է

Աշխարհի առաջնության երեւանյան ընտրական մրցաշարում անցկացվեցին 7-րդ տուրի հանդիպումները:

Մրցաշարի միանձնյա առաջատար Ռաֆայել Վահանյանը, սպիտակ խաղաքարերով մրցելով հարավսլավացի Զլատկո Իլինչիչի հետ, բավարարվեց կես միավորով: Այդուհանդերձ, Վահանյանը շարունակում է գլխավորել աղյուսակը: Նա 5,5 միավոր է վաստակել:

Բարձր տեղերի հավակնող մեր շախմատիստներից երեքը՝ Արտաշես Մինասյանը, Սմբատ Լպուտյանը եւ Կարեն Ասրյանը հաղթեցին իրենց մրցակիցներին, համապատասխանաբար՝ Գեորգի Կաչեյշվիլուն (Վրաստան), Վասիլիոս Կոտրոնիասին (Կիպրոս), Թամազ Գելաշվիլուն (Վրաստան): Մեր գրոսմայստերական եռյակն այժմ Վահանյանից ետ է մնում կես միավորով: Իհարկե, Հայաստանի չորս շախմատիստներն են աշխարհի առաջնության եզրափակիչ փուլի ուղեգրերի հիմնական հավակնորդները: 4,5 միավոր ունի 5-րդ տեղում ընթացող Իլինչիչը:

7-րդ տուրում ոչ-ոքի ավարտեցին իրենց հանդիպումները Տիգրան Նալբանդյանը, Արսեն Եղիազարյան, Լեւոն Արոնյանը: Ցավոք, պարտություններ կրեցին Աշոտ Անաստասյանն ու Մելիքսեթ Խաչիյանը: Մրցաշարի ավարտից երկու տուր առաջ նրանց արդյունքներն այսպիսին են. Եղիազարյանը եւ Նալբանդյանն ունեն 4-ական միավոր ու եւս 8 շախմատիստների հետ բաժանում են 6-15-րդ տեղերը, Անաստասյանը, Արոնյանը եւ Խաչիյանն ունեն 3-ական միավոր (18-25-րդ տեղեր):

ԹԵՆԻՍ

«Ռոլան Գարոսի» հաղթողները

Ավարտվեց «Մեծ սաղավարտ» շարքի երկրորդ մրցաշարը՝ Ֆրանսիայի բաց առաջնությունը:

Կանանց մրցումների եզրափակիչում ֆրանսուհի Մերի Պիրսը համեմատաբար հեշտությամբ՝ 6-2, 7-5 հաշվով, հաղթեց իսպանուհի Կոնչիտա Մարտինեսին: Նշենք, որ կիսաեզրափակիչ խաղում Պիրսը պարտության էր մատնել նաեւ աշխարհի ուժեղագույն թենիսիստուհի Մարտինա Հինգիսին (Շվեյցարիա): Ավելացնենք, որ կանանց զուգախաղերում Պիրսն ու Հինգիսը, ընկերակցելով, նվաճեցին գլխավոր մրցանակը: Վճռական խաղում նրանք 6-2, 6-4 հաշվով հաղթեցին Ռուանո-Պասկուալ (Արգենտինա)-Սուարես (Իսպանիա) երկյակին:

Գուստավո Կուերտեն

Շատ հետաքրքիր պայքարում ընթացավ տղամարդկանց մենախաղերի եզրափակիչ խաղը: Բրազիլացի Գուստավո Կուերտենը կարողացավ պարտության մատնել մինչ այդ մեծ վերելքով հանդես եկող Մագնուս Նորմանին (Շվեդիա): Հաշիվն է 6-2, 6-3, 2-6, 7-6: Այսպիսով, Կուերտենին հաջողվեց կրկնել 1997-ի իր հաջողությունը, երբ նա առաջին անգամ հաղթեց Ֆրանսիայի բաց առաջնությունում:

Տղամարդկանց զուգախաղերի առաջին մրցանակը նվաճեց ավստրալական Վուդֆորդ-Վուդբրիջ երկյակը: Նշանավոր «Վուդիները» (հաճախ այսպես են անվանում նրանց) եզրափակիչում 7-6, 6-4 հաշվով հաղթեցին Հաարհուս (Հոլանդիա)-Սթոլլե (Ավստրալիա) ինտերնացիոնալ զույգին:

Այս օրերին տղամարդկանց խոշոր մրցաշարեր են ընթանում Լոնդոնում եւ Հալլեում, իսկ կանայք մրցում են Բիրմինգհեմում եւ Տաշքենդում:

Անգլիայի մայրաքաղաքում անցկացվող մրցաշարին մասնակցեց նաեւ մեր Սարգիս Սարգսյանը: Ցավոք, առաջին իսկ շրջանից հետո նա դուրս մնաց պայքարից՝ 6-3, 3-6, 4-6 հաշվով զիջելով ամերիկացի Ռոբերտ Բրայանին:

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է
ՌԱՅՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ: 7. Նյուտոն: 8. Տոմիդ: 9. Քրիստոս: 11. Արիստոն: 12. Եզր: 13. Եկվոր: 16. Աբասի: 19. Սումո: 20. Հճար: 21. Զոնկա: 24. Նոխազ: 28. Լուի: 30. Զրադաշտ: 31. Գաղափար: 32. Աղայան: 33. Կոմունա:

ՈՒՂՂԱՀԱՅԱՑ: 1. Օնիքս: 2. Լուսինե: 3. Ռոստով: 4. Գոթիկա: 5. Դմիտրի: 6. Եղինջ: 10. Սեր: 11. Արա: 14. Կուստո: 15. Ոհմակ: 17. Բանջո: 18. Սերիա: 21. Զրադաց: 22. Նշավակ: 23. Ալտ: 24. Նիզ: 25. Խաղաոճ: 26. «Զեփյուռ»: 27. Ազդակ: 29. Արծան:

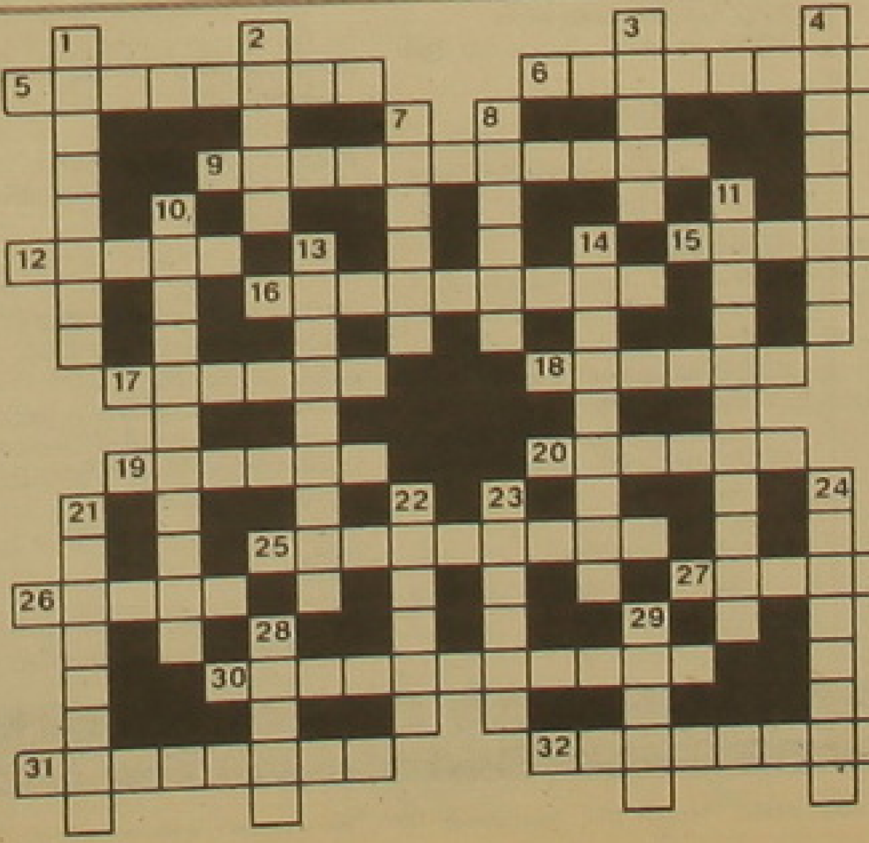

ԽԱՉԲԱՌ

Ուղղահայաց

1. Հայ լեզվաբան: 2. Վոյնիչի հերոսներից: 3. Հացազգի բույս: 4. Գիտական կաճառ: 7. Հռոմեական քաղաքական գործիչ, փիլիսոփա, գրող: 8. Չկնատեսակ: 10. Ռուս սովետական կոմպոզիտոր եւ խմբավար, գեներալ-մայոր: 11. Քաղաք Եգիպտոսում: 13. Կղզի Կանարյան կղզեխմբում: 14. Հայ գեներալ: 21. Այս թռչունին Մ. Գորկին երգ է ձոնել: 22. Ռուս գրող: 23. Սփյուռքահայ թատերական գործիչ, ռեժիսոր: 24. Չորս զույգ լարերով երաժշտական գործիք: 28. Սենեգալի մայրաքաղաքը: 29. Լեռնականյան հումորի հայտնի հերոսուհի:

Հորիզոնական

5. Հայ շախմատիստ: 6. Սովետական ականավոր վիրաբույժ, ցավազրկող հայտնի խուլի հեղինակը: 9. Այս տոհմը Շ. Ռուսթավելու տքնանքի արդյունքն է: 12. Որեւէ նյութի նվազագույն մասնիկ: 15. Օդերեւութաբանական պայմանների ամբողջությունը: 16. Լեռնաշղթա Հայաստանում: 17. Առողջարան Ադրբեջանում, որը բառացի նշանակում է «տաք ջուր»: 18. Քաղաք Ռուսաստանի Իրկուտսկի նահանգում: 19. Հանգիստ, խաղաղ, ...: 20. Եգիպտական հնագույն քաղաք Ախեթաթոնի տեղում այժմ գտնվող բնակավայր: 25. Մեծությամբ երկրորդ օվկիանոսը: 26. Հասարակածային հավասեղություն, որի հայկական անվանումը Հայկ է: 27. Մագլցող բույսի անվանումը նման կանացի անուն: 30. Մասնագիտություն: 31. 16-րդ դ. իտալացի գեղանկարիչ: 32. Սողոմոնի կղզեխմբի ամենամեծ կղզին:

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐ

Եվրախորհրդի վատ աշակերտները

ՓԱՐԻԶ, 14 ՀՈՒՆԻՍ, ՍՆԱՐՔ: Հունիսի 15-17-ին Կրակովում (Լեհաստան) կկայանա Եվրախորհրդի անդամ 41 պետությունների նախարարների հանդիպում՝ նվիրված ԶԼՄ-ների պաշտպանությանը: Ինչպես նշվում է հունիսի 14-ին ստացված Reporteurs sans frontires կազմակերպության (RSF) մամլո հաղորդագրության մեջ, հանդիպման մասնակից պետություններից երեքը չեն հարգում Եվրոպական կոնվենցիայի ստորագրման ժամանակ իրենց ստանձնած պարտավորությունները՝ մարդու իրավունքների առնչությամբ: Այդ պետություններն են՝ Ռուսաստանը, Թուրքիան եւ Ուկրաինան:

Եվրախորհրդի բազմաթիվ նախազգուշացումներին հակառակ Թուրքիան, Ռուսաստանը եւ Ուկրաինան դեռեւս շարունակում են խախտել մարդու իրավունքները: Հատկապես կոպիտ խախտումներ են տեղի ունենում Չեչնիայում եւ Անատոլիայի (Թուրքիա) հարավ-արեւմտյան շրջանում, որտեղ քրդական փոքրամասնությունն է բնակվում: Իսկ Ուկրաինայում կառավարության գործունեությունը քննադատող ԶԼՄ-ները ենթարկվում են ֆինանսական եւ քաղաքական ճնշման:

Հիշատակվում են նաեւ Ադրբեջանը, Հայաստանը եւ Բոսնիա-Հերցեգովինան, որոնց հայցերը Եվրախորհրդին անդամակցելու առնչությամբ այժմ քննարկման գործընթացում են: Այդ երեք երկրներում ԶԼՄ-ների աշխատակիցների անվտանգությունը սպառնալիքի տակ է: Իսկ Ադրբեջանը հաճախ է բռնություն կիրառում այդ ոլորտում:

Փաստաթղթի հեղինակները չեն բացառում, որ Եվրախորհուրդը կարող է պահանջ ներկայացնել Ռուսաստանին եւ Թուրքիային իր շարքերից հեռացնելու, քանի դեռ վերջիններս խախտում են մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիան: Ինչ վերաբերում է Եվրախորհրդին Ադրբեջանի անդամակցությանը, ապա դա կարող է տեղի ունենալ այն ժամանակ, երբ այնտեղ կդադարեն բռնությունները ԶԼՄ-ների աշխատակիցների նկատմամբ:

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի հատուկ դասընթացների բաժին
Դասախոսությունների շարք ծրագիր

ՀՀ-ում Մեծ Բրիտանիայի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան

Թիմըթի Ջոնս Ջոնսը

ներկայացնում է

«Հակամարտությունների կարգավորում. Հյուսիսային Իռլանդիայի օրինակը»

Հինգշաբթի, հունիսի 15-ին,
ժամը 18:00-ին, Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի
փոքր դահլիճում
*Դասախոսությունը կընթանա անգլերենով, հայերեն համընթաց թարգմանությամբ

Մուտքն ազատ է

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար
զանգահարել 27-16-58

UNITED METHODIST COMMITTEE ON RELIEF
UMCOR

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԱՐԿԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ASHB
ԱՐԴՇԻՆԲԱՆԿ ԲԲԸ

Միավորված մեթոդիստների օգնության կոմիտեն (ՅՈՒՄԿՈՐ) եւ Արդշինբանկը տեղեկացնում են բոլոր հետաքրքրված անձանց, որ սույն թվականի մայիսի 29-ին սկսվում է 2000 թ. գյուղատնտեսական վարկային ծրագիրը: Վարկեր կտրամադրվեն այն անհատ ձեռնարկատերերին եւ ձեռնարկություններին, որոնք ներգրավված են գյուղատնտեսական մթերքի վերամշակման բնագավառում (մրգի, կաթի, մսի եւ այլնի վերամշակում): Վարկավորումը կկատարվի հետեւյալ մարզերում՝ Արարատի եւ Վայոց ձորի մարզեր, Սյունիքի մարզի Սիսիանի տարածաշրջանում, Կոտայքի մարզի Աբովյանի տարածաշրջանում եւ Երեւանում:

Վարկի առավելագույն ժամկետը 24 ամիս է
Վարկի առավելագույն գումարը՝ 30 հազար ԱՄՆ դոլար
Վարկի տարեկան տոկոսադրույքը՝ 16 տոկոս:

Դիմումները կընդունվեն մինչեւ սույն թվականի հուլիսի 31-ը, Արդշինբանկի Մասիսի, Արարատի, Եղեգնաձորի, Սիսիանի, Աբովյանի եւ Երեւան քաղաքի երեքունու մասնաճյուղերում:

Լրացված վարկային դիմումի հետ նախապես անհրաժեշտ է ներկայացնել պետական ռեգիստրում գրանցման վկայականը, կանոնադրությունը, արտադրական տարածքի եւ գրավ դրվող առարկայի սեփականության վկայագրերը եւ լիցենզիա:

AED
Academy for Educational Development
USAID
CHEMONICS INTERNATIONAL INC.

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID), Կրթությամբ զարգացման ակադեմիան (AED) եւ Քեմոնիքս Ինթերնեշնլը

տեղեկացնում են

տնտեսական թեմաներով գրող լրագրողներին, որ AED-ի «Անցման շրջանի տնտեսությունների հիմնախնդիրները» զեկուցումների շարքի հերթական հանդիպումը տեղի կունենա հունիսի 16-ին, ժամը 11:30-ին, Թեքեյան կենտրոնում (խանջյան 50):

Հանդիպմանը կմասնակցեն
ՀՀ բնապահպանության նախարարի տեղակալ
Սիմոն Պապյանը,
Շրջակա միջավայրի իրավական պահպանության հասարակական կենտրոնի նախագահ
Աիդա Իսկոյանը
եւ ՀՀ Կանաչների միության նախագահ
Հակոբ Սանասարյանը:

Թեման՝ «ՀՀ շրջակա միջավայրի պաշտպանության առկա հիմնահարցերը եւ դրանց տնտեսական հեռանկարները»

Հանդիպումից հետո՝ ժամը 13:30-ին, տեղի կունենա տնտեսական - իրավական թեմաներով գրող լրագրողների համար Քեմոնիքս Ինթերնեշնլի կազմակերպած սեմինարների շարքի հերթական թեմայի ներկայացումը:

«Սնանկության իրավական հարցեր»
թեմայով հանդես կգա
ՀՀ տնտեսական գործերով վերաքննիչ դատարանի դատավոր
Անատոլի Մաթեւոսյանը:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Պերինատալոգիայի, մանկաբարձության եւ գինեկոլոգիայի կենտրոնում (նախկին հանրապետական ծննդատուն) գործում է «Հայ-ամերիկյան մամոգրաֆիայի» համալսարանական կենտրոնի մասնաճյուղը: Այստեղ կատարվում է ոչ միայն կրծքագեղձի ուսումնասիրություն, այլեւ կանանց սեռական օրգանների բոլոր կարգի հետազոտություններ:

Բաց է ամեն օր, ժամը 10:00-15:00-ը:

Կարիքավորները դիմեն հետեւյալ հասցեով՝
Աջափնյակ, Մարգարյան փ. 6/2:

Հեռ. 34 18 83

HSBC

JOB OPPORTUNITY

HSBC Bank Armenia cjsc is looking for an enthusiastic and confident candidate aged 20-35 with experience in administrative work for an ***Administration and Public Relations Clerk*** position.

Main duties:

- Arrangement of visas and customs clearance for staff and visitors of the Bank and HSBC Insurance company
- Arrangement of Bank transportation and control of vehicles maintenance
- Purchasing and maintenance of stationery and inventory of the Bank and Insurance company
- Preparation of documents and letters for Administration & Public Relations department
- Other sundry duties

Requirements:

- University/ Institute Diploma
- Experience in administrative work
- Excellent communication and organization skills
- Fluent Armenian, English and Russian
- Knowledge of Word and Excel
- Experience in Customs/ Marketing/ Public Relations is preferable

If you are interested in this position and fit the requirements, please submit your resumes to Customer Service department of the Bank before 25 June 2000. Successful candidates will be invited to pass tests and interviews.

Our address is Yerevan, 2 Khorherdarani St. (beside Armenia hotel).

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

15 հունիսի

9.00 Հայլուր
9.20 Հեռուստասերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
10.10 Մանրամասներ
10.20 Մամուլի կրպակ
10.30 Բոհեմ
11.05 Գ/Ֆ «Իմ բռնամու բռնամին»
12.35 Օհան Դուրյան. «Կոմիտասական»
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
17.00 Հայլուր
17.20 Մանկության մոլորակ
18.00 Հեռուստասերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
19.00 1 լուր
19.15 Լաբիրինթոս
19.40 Գաղտնի ճակատում
20.00 Բժիշկ եւ հիվանդություն
20.25 Գույքային իրավունքներ
20.35 Տունտունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Հեռուստակաստալոգ
21.50 Պրեմիերա
22.00 «Բարի ակնթարթ»
22.50 Հեռուստամարաթոնի էջերից
23.10 Հիթ շքերթ
23.40 Հայլուր
00.00 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.00 Ռուբիկոն+

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ

9.00 «Բարի լույս, Հայաստան»
10.10 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
18.00 Մուլտֆիլմ
18.10 Մանկական ժամ. սերիալ «Նինձյա կրիաները», սերիալ «Մահացու ճակատամարտ»
19.00 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
20.00 Լուրեր
20.35 Ռ. Մավիսակալյանի «Հարցեր» հեղինակային ծրագիրը
21.20 Օրը
22.25 «1-02» լրատու
22.35 «Ձեղնահարկ»
22.50 Գ/Ֆ «Սիրել, հարգել ու ենթարկվել»

9.00 Տոմար
19.05 Չոջիկ
19.30, 21.30, 24.00 Սուրհանդակ
20.00 Մամուլի խոսնակ
20.10 Ի դեպ
20.30 Ասպարեզ
21.10 Հրապարակ
22.00 Ջֆիլմ N 4
22.15 Գ/Ֆ «Ոչ այն կինը»
0.35 Ակնթարթ
0.40 Գ/Ֆ «Սթրիփթիզ» (Սուրհանդակ)

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
16.00 Նորություններ
16.15 Մուլտսերիալ «Ջոնի Քվեսթի անհավանական արկածները»
16.40 Յոթ փորձանք- մեկ պատասխան
16.55 «100 տոկոս»
17.25 ...Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
19.00 Նորություններ
19.30 «Կալամբուր»
20.05 Գ/Ֆ «Հավաքագրողը»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
23.00 Գ/Ֆ «Ուրվականը եւ խավարը» (դերերում Մ. Դուգլաս, Վ. Քիլմեր, ԱՄՆ, 1996 թ.)
01.00 Նորություններ
01.15 «Մոնտե Կառլո-2000»

7.00, 8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
7.20, 7.50, 8.40, 9.45 Բարի լույս, Ռուսաստան
7.35, 9.35 Ընտանեկան նորություններ
8.30 РТР-ի փոստը
9.20 Հեռուստատեսային ՀԱԱ հերթապահ բաժանմունք
10.35 Մուլտսերիալ «Բոցմանը եւ թութակը»
10.45 Մուլտսերիալ «Սեւ ծովահենը»
11.15 Սերիալ «Գնչուհին»
12.05 Սերիալ «Սանտա Բարբարա»
13.00 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
14.00, 18.00, 21.00, 00.00 Լուրեր
14.35 «Մարինա ռոշչա»
15.05 Սերիալ «Սեւ մարգարիտ»
15.55 Սերիալ «Հարուստներն ու ճշանավորները»
16.50 Երկու ռոյալ
17.40 Հեռուստատեսային ՀԱԱ հերթապահ բաժանմունք
18.35 Վավերագրական սերիալ «Հազարամյակի գաղտնիքները» Արմեն Ջիգարխանյանի հետ
19.25 Սերիալ «Փախստական միանձնուհիները»
20.25 «Սպիտակ թութակ» ակումբ
21.45 Սերիալ «Վայրի հրեշտակը»
23.30 Ֆուտբոլի Եվրոպայի առաջնություն. Շվեդիա-Թուրքիա (ընդմիջմանը՝ լուրեր)
01.45 Ֆուտբոլի Եվրոպայի առաջնություն. օրվա ամփոփում
02.00 Հեռուստատեսային ՀԱԱ հերթապահ բաժանմունք
02.15 Վերջին սեանս. Գրիֆին Դանը «Դատարկ բառեր» ֆիլմում (ԱՄՆ)
03.25 Թեժ տանգոյակ

@rminco Global Telecommunications Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում: խանջյան 50: Հեռ. 575823:

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիւ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1276 Տպաքանակը՝ 4000 Ստորագրված է տպագրության՝ 14. 06. 2000 Գինը՝ 100 դրամ